

KäTu2026

ABSTRAKTIT – ABSTRACTS - ABSTRAKT

XXIII Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi

Konflikti ja harmonia

XXIII Symposium on Translation and Interpreting Studies

Conflict and harmony

XXIII Symposiet om översättnings- och tolkningsvetenskap

Konflikt och harmoni

Sponsorit ja tukijat / Sponsored and supported by

Kääntäjämestarit ry

MONETRA TULKKIPALVELU

 Youpret

 **Joensuun yliopiston
tukisäätiö** | ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

SUOMALAINEN TIEDEAKATEMIA
FINNISH ACADEMY OF SCIENCE AND LETTERS
ACADEMIA SCIENTIARUM FENNICA

**Tieteellisten seurain
valtuuskunta**

Sisällys – Contents

Plenaariesitelmät / Plenary presentations.....	4
Työpajat / Workshops.....	7
Posterit / Posters.....	11
Sektioesitelmät / Session presentations.....	14

Järjestämässä / Organisers

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN
JA TULKKIEN LIITTO
FINLANDS ÖVERSÄTTAR-
OCH TOLKFÖRBUND

Plenaariesitelmät / Plenary presentations

Stefan Baumgarten

University of Graz

Against the Machine? On the Unmaking of Translation

This keynote examines the fate of translation in the age of digital capitalism through the lens of Paul Kingsnorth's recent critique of technological civilisation in his *Against the Machine: On the Unmaking of Humanity*. Kingsnorth argues provocatively that the historical trajectories of the Enlightenment and capitalism have operated as material and spiritual "engines for destroying customary ways of living and replacing them with the new world of the Machine" (2025: 151). Media and technological systems, therefore, do not merely extend human capacities, as famously argued by Marshall McLuhan (1964). They gradually erode the conditions of human identity and autonomy, along with meaning itself and the fabric of social life, as famously noted by Lewis Mumford (1966).

Taking this radical argument as a starting point, the talk asks what such a process of "unmaking" might mean for translation. Moving between allegory and political economy, the keynote turns to Kafka's *The Metamorphosis* (1915) to reflect on the ideological transformation of human subjects under bureaucratic infrastructures across the trajectory of modernity. It then examines contemporary translation labour within platform-mediated markets, drawing on recent research on translation as digital platform work (Firat 2021, 2024; Giustini 2024).

The keynote then situates translation technologies within the structural dynamics of digital capitalism and critically engages with techno-utopian industry narratives (Baumgarten 2024). Here language itself becomes an economic resource, accompanied by processes of automation, datafication and, ultimately, the mythologisation of human-machine interaction in translation (Baumgarten 2025). The dystopian film *The Platform* offers a striking metaphor for these dynamics, evoking the hierarchical infrastructures of increasingly exploitative translation labour platforms. The keynote ultimately asks whether translation – much like life itself – is being progressively absorbed into a machinic universe and what this transformation implies for the future of human cultural and linguistic mediation. Can we resist the machine and the unmaking of translation?

References

- Baumgarten, S. (2024) Welcome to the translation machine! Translation labour in times of techno-triumphalism. In A. J. Daghigh & M. Shuttleworth (eds) *Translation and Neoliberalism*. Berlin: Springer, 169–185.
- Baumgarten, S. (2025) Translation and digital capitalism. In M. Tieber & S. Baumgarten (eds) *The Routledge Handbook of Translation Technology and Society*. London and New York: Routledge, 21–35.
- Firat, G. (2021) Uberization of translation: Impacts on working conditions. *The Journal of Internationalization and Localization* 8(1), 48–75.
- Firat, G. (2024) *Translation Work in the Digital Economy: Working Conditions of Translators on Platforms and in Cooperatives*. University of Surrey, UK: PhD Thesis.
- Giustini, D. (2024) 'You can book an interpreter the same way you order your Uber': (Re)interpreting work and digital

Plenaariesitelmät / Plenary presentations

labour platforms. *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice* 32(3), 1–19.

Kafka, F. (1915/2014) *The Metamorphosis*. Translated by S. Bernofsky. New York: W. W. Norton & Company.

Kingsnorth, P. (2025) *Against the Machine: On the Unmaking of Humanity*. New York: Penguin Random House.

McLuhan, M. (1964) *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill.

Mumford, L. (1966) *The Myth of the Machine: Technics and Human Development*. New York: Harcourt Brace.

The Platform (2019) Directed by G. Gaztelu-Urrutia. Spain: Basque Films / Mr. Miyagi Films.

Mini Biography

Stefan Baumgarten is Professor of Translation Studies at the University of Graz, where he also serves as Head of the Department. His current research centres on (critical) translation theories, the role of translation as an ideological and posthuman practice and the social impact of translation technologies. He is co-editor (with Michael Tieber) of the special journal issue 'Mean Machines? Sociotechnical (R)evolution and Human Labour in the Translation and Interpreting Industry' (*Perspectives*, 2024) and of *The Routledge Handbook of Translation Technology and Society* (2025). Some of his recent articles include 'Digitalization, neo-Taylorism and translation in the 2020s' (*Perspectives*, 2024, with Carole Bourgadel), 'Welcome to the translation machine! Translation labour in times of techno-triumphalism' (*Translation and Neoliberalism*, Springer, 2024), 'Translation and digital capitalism' (*The Routledge Handbook of Translation Technology and Society*, 2025), and 'Spectral diffractions of a conscious egoist: Max Stirner translated' (*Translation and Anarchism*, Routledge, 2026).

Plenaariesitelmät / Plenary presentations

Tuija Saresma

Itä-Suomen yliopisto

Kääntämisen politiikkaa

Abstrakti tulossa / TBA

Työpajat / Workshops

Annamari Korhonen ja Riku Haapaniemi

Tampereen yliopisto

Rajaseuduilla ja kulkemattomilla korpimailla: Käännöstieteen tulevaisuuden suuntia ja rajoja

Vuonna 2025 järjestettiin useita seminaareja, joissa pohdittiin käännöstieteen tulevaisuutta. Tammikuussa Anthony Pym esitti Tampereella järjestetyssä tulevaisuuteen suuntautuvassa seminaarissa ajatuksen, että käännöstiede saattaa yksinkertaisesti olla tullut tiensä päähän, ja marraskuussa Helsingissä Ritva Hartama-Heinonen toi esiin huolen, että tämä alun perin tulevaisuuden tieteenalaksi profiloitunut ala on muuttumassa menneisyyteen suuntautuvaksi alaksi. Viime vuosina on julkaistu myös runsaasti käännöstieteen muutosta heijastavaa kirjallisuutta (ks. esim. Baumgarten & Tieber 2025; Massey ym. 2023; Sun ym. 2025; Zwischenberger 2025). Aihetta on siis herätty pohtimaan laajalti, joten keskustelua on syytä käydä myös suomalaisessa tutkimuskontekstissa.

Työpajamme tarjoaa tilan keskustelulle ja vaikeillekin kysymyksille käännöstieteen olemuksesta ja painopistealueista. Tarvitaanko muutosta vai pysyvyyttä? Miten tutkimus pysyy muuttuvan alan vauhdissa – vai uhkaako vauhtisokeus? Millaisissa käännöstieteen suunnissa on erityistä elinvoimaa? Millaisia ilmiöitä on mielekästä tutkia käännöstieteellisesti? Milloin kohtaamme rajan, jossa tutkimusta ei ole enää tarkoituksenmukaista mieltää käännöstieteeksi? Haluammeko ja uskallammeko astua tuon rajan toiselle puolelle?

Kahden tunnin mittaiseen työpajaan on kutsuttu puhujia, jotka nostavat ensimmäisen tunnin aikana esiin näkökulmia aiheeseen noin 10 minuutin mittaisissa alustuksissa. Työpajan toinen tunti on varattu yleisökeskustelulle.

Puhujat ja aiheet:

Outi Paloposki – Näkökulmia historiaan ja nykypäivään

Leena Salmi – Teknologia ja kääntäjän kompetenssit

Maiju Strömmer – Kääntämiseen liittyvän tutkimusaiheen lähestyminen käännöstieteen ulkopuolelta käsin

Mira Kainulainen ja Helmi Marttila – Saavutettavuustutkimusta käännöstieteessä vai sen ulkopuolella?

Riku Haapaniemi – Käännöstieteen laajenevat näköalat

Annamari Korhonen – Käännöstieteilijän matka toiselle tutkimusalalle

Kirjallisuus

Baumgarten, Stefan ja Michael Tieber (toim.). 2025. *The Routledge Handbook of Translation Technology and Society*. Lontoo: Routledge.

Massey, Gary, Elsa Huertas-Barros ja David Katan (toim.). 2023. *The Human Translator in the 2020s*. Lontoo: Routledge.

Sun, Sanjun, Kangloong Liu ja Riccardo Moratto (toim.). 2025. *Translation Studies in the Age of Artificial Intelligence*. Lontoo: Routledge.

Zwischenberger, Cornelia (toim.). 2025. In Search of Round Trips: Travelling concepts in translation studies and beyond [Erikoisnumero]. *Translation in Society* 4:1.

Työpajat / Workshops

Päivi Kuusi¹, Minna Ruukonen² ja Satu Valkiainen³

¹Helsingin yliopisto

²Itä-Suomen yliopisto

³Tampereen yliopisto

Käännös- ja tulkkausalan asiantuntijuus muuttuvassa työelämässä ja koulutuksen perinteiset sisällöt: kohti konfliktia vai harmoniaa?

Kääntämisen ja tulkkauksen opetusmenetelmävaranto -työpaja

Tulevaisuudessa käännös- ja tulkkausalan asiantuntija työskentelee ehkä monikielisydestä vastaavana viestintäjohtajana, käännösteknologiakonsulttina, tulkkausteknologian asiantuntijana, käännösdatan kuratoijana, algoritmieditorina – tai miksipä ei kulttuuritulkkina tai artesaanikäntäjänä. Käännös- ja tulkkausalan koulutus antaa jo nyt hyvät eväät moniin erilaisiin tehtäviin harjaannuttamalla opiskelijat muiden muassa monikielisen viestinnän käyttäjäkeskeiseen suunnitteluun, ammattimaiseen tekstien tuottamiseen niin suomeksi kuin muilla kielillä, kielten- ja kulttuurienväliseen vertailevaan tekstianalyysiin ja viestintään, monikieliseen tiedonhakuun sekä kieli- ja käännösteknologian kriittiseen käyttöön. Kieli- ja käännösalan ulkopuolella tätä ei kuitenkaan aina hahmoteta, vaan kääntäminen ja tulkkaus saatetaan nähdä kapeasti mekaanisena koodinvaihtona, jossa ihmisen voi korvata koneella.

Työpajassa pohdimme, miten koulutusohjelmien sisältöä voisi muokata tai paketoita uudella tavalla sellaiseen muotoon, joka tekee myös alan ulkopuolisille näkyväksi koulutuksen antamat monipuoliset valmiudet ja käyttökelpoisuuden eri tehtävissä. Keskustelun virikkeeksi Satu Valkiainen esittelee Tampereen yliopiston Monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriohjelman opettajille ja opiskelijoille marras-joulukuussa 2025 tekemänsä kyselyn tuloksia. Kyselyssä selvitettiin toiveita uuden opetussuunnitelmatyön pohjaksi: mitä koulutuksessa pitäisi säilyttää, mitä muuttaa ja mitä jättää pois.

Työpajassa visioimme opetussuunnitelmatasolla seuraavia kysymyksiä:

- Miten alan muutoksiin tulisi reagoida opetussuunnitelmissa?
- Mihin yhteiskunnallisiin tarpeisiin koulutus jo vastaa? Miten tätä voisi tehdä näkyväksi, ymmärrettäväksi ja houkuttelevaksi käännös- ja tulkkausalan ulkopuolisille, sekä tuleville opiskelijoille että työnantajille?
- Mihin koulutus ei vastaa? Mitä uusia sisältöjä opetussuunnitelmiin tarvitaan? Mitä voi vastaavasti karsia?
- Miten sovittaa yhteen uudet uramahdollisuudet ja vanhat hyväksi havaitut sisällöt?
- Miten [Kääntämisen ja tulkkauksen opetuksen yhteistyöverkosto](#) (ristiinopiskelu) voi tukea koulutuksen kehittämistä? Onko tarkoituksenmukaista kehittää koulutusta samaan suuntaan vai profiloitua?

Työpajan tavoitteena on miettiä yhdessä vastauksia näihin kysymyksiin. Voit ehdottaa työpajan vetäjille myös muita aiheita, joista keskustella. Työpajan anti kirjataan [Kääntämisen ja tulkkauksen opetusmenetelmävarantoon](#).

Työpajaan ovat tervetulleita niin kääntämisen ja tulkkauksen opettajat, (väitöskirja) tutkijat ja opiskelijat kuin käännös- ja tulkkauskentän ammattilaiset.

Työpajat / Workshops

Turo Rautaoja¹, Minna Ruokonen² ja Tiina Tuominen¹

¹Turun yliopisto

²Itä-Suomen yliopisto

Suomalainen kääntäjätutkimus – paradigman menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus

Mikaelin teemanumero -työpaja

Työpajassa keskustellaan suunnitteilla olevasta *Mikaelin* teemanumerosta ”Suomalainen kääntäjätutkimus: paradigman menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus” (suunniteltu julkaisu vuonna 2027). Julkaisun tavoitteena on tarkastella kääntäjää ja kääntäjän toimintaa eri näkökulmista, pohtia kääntäjien ja kääntäjätutkimuksen roolia muuttuvassa yhteiskunnassa ja teknologisessa murroksessa sekä luoda kokonaiskuvaa suomalaisesta kääntäjätutkimuksesta.

Suomessa kääntäjiä on tutkittu runsaasti kaikista kolmesta Chestermanin (2009; ks. myös Hu 2004) hahmottelemasta näkökulmasta, eli niin kulttuurisista (mm. ideologia, historia), kognitiivisista (mm. päätöksenteko, työtyytyväisyys) kuin sosiologisista (mm. verkostot, yhteiskunnallisten muutosten vaikutus) lähtökohdista. Kääntäjätutkimusta ei kuitenkaan ole nostettu kotimaisen käännöstieteellisen julkaisun teemaksi. Teemanumero tarjoaa tilaisuuden koota yhteen tutkimusta, joka tarkastelee kääntäjiä toimijoina eri aikakausina ja eri konteksteissa. Samalla se antaa tilaa metatutkimuksille, teoreettisille ja metodologisille pohdinnoille, yhteistyössä kääntäjien kanssa toteutetuille tutkimuksille sekä katsauksille.

Julkaisimme elokuussa 2025 teemanumeron alustavan kirjoituskutsun, joka poiki seitsemän artikkeliehdotusta määräpäivään mennessä. Ehdotukset luovat julkaisulle monipuolisen perustan, jota on kuitenkin mahdollista edelleen laajentaa uusilla näkökulmilla. Työpajan tavoitteena on käsitellä ehdotusten teemoja, kartoittaa teemanumeron rakennetta, tavoitteita ja painotuksia sekä kuulla potentiaalisten kirjoittajien ajatuksia. Pohdimme, millaisia temaattisia kokonaisuuksia teemanumeroon voisi muodostua ja miten eri lähestymistavat voisivat asettua dialogiin keskenään.

Työpaja toteutetaan pyöreän pöydän keskusteluna, jonka aluksi pidämme lyhyen alustuksen teemanumeron taustasta ja suunnitelmasta. Tämän jälkeen osallistujat voivat esitellä omia ideoitaan sekä mietteitään siitä, millaista suomalaista kääntäjätutkimusta 2020-luvun lopulla tarvitaan.

Kutsumme mukaan kaikki kääntäjätutkimuksesta kiinnostuneet, niin teemanumeroon kirjoittamista harkitsevat tutkijat kuin myös muut, jotka haluavat osallistua keskusteluun kääntäjien asemasta ja tutkimuksen tulevista suuntaviivoista. Tieteellisten vertaisarvioitujen artikkelien lisäksi Mikaeliin on mahdollista kirjoittaa vertaisarvioimattomia raportteja ja keskustelupuheenvuoroja, joten myös ammattikäntäjien näkökulmat ja kokemukselliset katsaukset alaan ovat tervetulleita.

Lähteet

Chesterman Andrew. 2009. ”The name and nature of Translator Studies.” *Hermes* 42: 13–22.

<https://doi.org/10.7146/hjlc.v22i42.96844>.

Gengshen, Hu. 2004. ”Translator-Centredness.” *Perspectives* 12, nro 2: 106–117.

<https://doi.org/10.1080/0907676X.2004.9961494>

Mattia Thibault, Cláudia Mendes, Xinyan Zhao

InterReality Research Group, PLURAL, Tampere University

Testing interreal translations: a hands-on workshop on translation and virtual worlds

With this workshop we want to familiarise TS researchers with the concept and practice of *interreal translations* (Thibault 2024) by engaging directly with existing examples both in Extended Reality (XR) technologies and digital worlds. Interreal translations indicate a specific kind of intersemiotic translation where objects, spaces, or subjects are translated into or from a media-generated space that it described as a different reality – such as Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), or digital worlds (like those of *Minecraft* or *Fortnite*). Translation offers both a fresh lens and a methodological toolbox to study and analyse different forms of 3D modelling or digitisation that are specifically oriented in maintaining some sort of (rhetorical) “equivalence” between source and target, such as the recreation of heritage sites in VR.

We want to invite the Kätö community to experience and experiment with a few examples of interreal translations first-hand. This has a twofold aim: first, we want to facilitate the engagement of TS researchers with XR technologies by showing that the technical threshold to use them is relatively low; and second, we want to open a fruitful discussion about what concepts, methods and perspectives from TS could benefit research efforts focusing on interreal translations.

We plan to structure the workshop in three parts:

- A short introduction on interreal translations and on the workshop structure and aims (circa 15 minutes).
- A testing session where participants will be able to test and try out different existing interreal translations. This will include some VR environments, some AR overlays, and some digital worlds. We will provide multiple VR headsets, smartphones and gaming laptops to this end, as well as guidance to their use. There will be ample time to everyone to test at least two or three different applications (circa 1 hour).
- We will open a discussion with all participants to reflect about their experiences and on how the lens of translation or different methods from TS could help us understand and describe the phenomena encountered in the testing sessions (circa 45 minutes).

The workshop is part of the ERC-StG InterReal project, and its activities will directly contribute to its research efforts. While no data will be collected, the individual and group contributions of the participants in the discussion will be credited in future work in the acknowledgements – or with joint authorship, if some of the participants wish to continue to collaborate in this research.

References

Thibault, Mattia. "Exploring Interreal Translation." *Mikael* 17, no. 1 (2024): 155-171. <https://doi.org/10.61200/mikael.136494>

Posterit / Posters

Tuuli Ahonen

Itä-Suomen yliopisto

Multimodaaliset viittaukset tekstityksissä: kutsu silmänliikekameratutkimukseen

Tarkastelen väitöstutkimuksessani audiovisuaalisen kääntämisen, erityisesti tekstittämisen, multimodaalisuutta. Tarkastelun kohteena on audiovisuaalisen tekstin kuva sekä äänet ja miten kääntäjä voi nämä ottaa huomioon käännösprosessissaan (ks. Ahonen 2024; Ahonen 2021)

Nyt käynnissä olevassa kolmannessa osatutkimuksessani käytän silmänliikekameraa hankkimaan tietoa siitä, miten tekstittäjät käyttävät multimodaalisia viittauksia (multimodal cue) käännösprosessissaan. Nämä viittaukset voivat antaa esimerkiksi lisätietoa puheen tai toiminnan suunnasta, kohteesta tai ominaisuuksista. Silmänliikekameran lisäksi tietoa hankitaan lyhyellä haastattelulla.

Posterini sisältää lyhyesti väitöskirjaprosessin ja sen viimeisen osatutkimuksen esittelyn, mutta se toimii samalla myös kutsuna osallistua tutkimukseeni. Osallistua voi kuka vain tekstittämistyötä tehnyt kääntäjä, joka kääntää kieliparissa englanti-suomi. Tehtävänä on tekstittää lyhyt englanninkielinen video suomen kielelle samalla, kun silmänliikekamera seuraa kääntäjän katsetta. Käännöksen jälkeen on lyhyt haastattelu. Tutkimustuloksia tullaan käyttämään väitöskirjatutkimuksen viimeisessä osatutkimuksessa, joka antaa lisätietoa siitä, miten kääntäjät hyödyntävät multimodaalisia viittauksia käännösprosessissaan.

Lähteet

- Ahonen, T. 2024. Subtitling Without context - how does the lack of pictures and sounds affect the translation of an audiovisual text? *Journal of Audiovisual Translation*, 7(1), 1–20. <https://doi.org/10.47476/jat.v7i1.2024>.
- Ahonen, T. 2021. Multimodality in Subtitling Results of an Online Questionnaire Targeted to Professional Finnish Subtitlers. Ritva Hartama-Heinonen, Laura Ivaska, Marja Kivilehto & Minna Kujamäki (toim./red./eds) *MikaEL Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu*, vol. 14, s. 9–28. <https://doi.org/10.61200/mikael.129272>

Luotettavaa tietoa omalla kielellä? Kääntämisen rooli monikielisessä yhteiskuntaorientaatiossa

Tässä posterissa esittelen syksyllä 2025 alkaneen väitöskirjaprojektini, joka tarkastelee monikielistä yhteiskuntaorientaatiota kotoutumisen alkuvaiheessa ja keskittyy erityisesti venäjänkielisten maahanmuuttajien (Ukrainasta, Venäjältä) oikeuteen saada luotettavaa ja ymmärrettävää perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on tuore ilmiö suomalaisessa kotoutumispolitiikassa: 1.1.2025 alkaen kuntien ja työvoimaviranomaisten vastuulla on ollut järjestää orientaatiota koulutettavan omalla kielellä dialogista opetusmenetelmää ja KEHA-keskuksen oppimateriaaleja hyödyntäen (Finlex 2024, Yhteiskuntaorientaatio 2026).

Keskeinen tutkimuskysymykseni on, miten monikielinen yhteiskuntaorientaatio toteutuu käytännössä kääntämisen näkökulmasta ja millaisia vaikutuksia toteutustavoilla on osallistujien kokemaan tiedon ymmärrettävyyteen ja luotettavuuteen. Erityisen kiinnostava näkökulma on, että orientaatiokouluttajille ei ole asetettu kieli- tai käännösalan pätevyysvaatimuksia, vaikka he usein vastaavat oppimateriaalien kääntämisestä itse. Koska KEHA-keskuksen päivitetty oppimateriaalit on toistaiseksi julkaistu vain suomeksi ja englanniksi, kouluttajat ja palveluntuottajat hyödyntävät käytännössä konekääntimiä ja muita tekoälypohjaisia työkaluja materiaalien tuottamisessa.

Tutkimukseni koostuu yhteiskuntaorientaatiokoulutusten havainnoinnista, oppimateriaalien analyysistä (lähtöteksti suomeksi, käännökset venäjäksi), järjestäjien haastatteluista sekä venäjänkielisille osallistujille suunnatusta verkkokyselystä ja teemahaastatteluista. Analyysissä tarkastelen kolmen toimijaryhmän – järjestäjien, kouluttaja-kääntäjien ja osallistujien – näkökulmia. Väitöskirjatutkimukseni on osa DECA-hanketta, joka tarkastelee yhteiskunnan tiedollisia järjestelmiä, käytänteitä ja ongelmia yksilöiden, instituutioiden ja digitaalisten infrastruktuurien tasoilla. Yhteiskuntaorientaatiossa annettu tieto hahmottuu osaksi tällaisia tiedollisia järjestelmiä ja käytänteitä, joissa tiedon tuottaminen, välittäminen ja vastaanottaminen kietoutuvat yhteen. (DECA 2022, 2025.) Tutkimus tuottaa uutta tietoa kääntämisen roolista kotoutumispalveluissa ja siitä, miten tekoälypohjaisten työkalujen käyttö vaikuttaa osallistujien kokemuksiin tiedon ymmärrettävyydestä, luotettavuudesta ja osallisuudesta kotoutumisen alkuvaiheessa.

Lähteet

DECA 2022 = Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella (DECA). Tilannekuvaraportti. Saatavissa: https://cdn.prod.website-files.com/64123799970e0ddca93c317a/64df187fe60273a8c73b6b0d_Tilannekuvaraportti_DECA_2022.pdf [viitattu 18.12.2025].

DECA 2025 = DECA n.d. Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella. Tutkimushanke. Saatavissa: www.decatutkimus.fi [viitattu 18.12.2025].

Finlex 2024 = Valtioneuvoston asetus monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta. Finlex. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/576> [18.12.2025].

Yhteiskuntaorientaatio 2026 = Monikielistä oppimateriaalia kotoutumisen alkuvaiheeseen. Saatavissa: <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/> [viitattu 4.1.2025].

Erja Vottonen, Marja Sorvari, Nina Havumetsä, Elina Ikonen, Niina Syrjänen & Fredrik Westerlund
Itä-Suomen yliopisto

**Venäjältä, ranskasta ja saksasta käännetyn kirjallisuuden luomat mielikuvat ja vastaanotto Suomessa
(VERASA)**

Suomennettu kirjallisuus on merkittävässä roolissa erilaisten mielikuvien luomisessa eri maista ja kulttuureista. Lukukokemukset voivat myös vaikuttaa siihen, millainen kuva yleensä kyseisen maan kirjallisuudesta muodostuu. Tässä posteriesitelmässä esittelemme käynnissä olevaa tutkimushankettamme, jonka tavoitteena on kartoittaa venäjältä, ranskasta ja saksasta suomennetun kauno- ja tietokirjallisuuden vastaanottoa Suomessa sekä kirjallisuuden herättämiä mielikuvia venäjän-, ranskan- ja saksankielisistä maista ja kulttuureista. Hankkeessa on tähän mennessä toteutettu lukijakysely, jonka tarkoituksena on kartoittaa lukijoiden käsityksiä kaunokirjallisuuden kautta rakentuvista mielikuvista. Myöhemmin on tarkoitus kartoittaa lukijakyselyn avulla myös venäjän-, ranskan- ja saksankielisiä maita käsittelevän tietokirjallisuuden luomia mielikuvia. Lisäksi hankkeessa kerätään haastatteluaineisto, jonka tarkoituksena on selvittää kustantamojen, kääntäjien ja kirjakauppojen näkemyksiä ja toimintaa.

Kirjallisuuden kääntäminen tapahtuu aina sosiaalisessa, kirjallisessa ja historiallisessa kontekstissa. Kohdekulttuurin odotukset ja normit ohjaavat päätöksiä siitä, mitä teoksia käännetään sekä sitä, miten käännetty kirjallisuus otetaan vastaan. Even-Zoharin (1990) polysysteemiteorian mukaan käännetty kirjallisuus toimii kohdekulttuurissa omana järjestelmänään, ja lähdetekstien valintaan vaikuttavat kohdekulttuurin periaatteet, normit ja odotukset. Lähdetekstit voidaan valita käännettäväksi sen perusteella, että käännos täyttää kohdekulttuurin kirjallisessa järjestelmässä olevan aukon (Toury 1995/2012: 21–22; Even Zohar 1990: 47–48). Lisäksi se, mitä lähdekulttuurista ylipäätään käännetään kohdekulttuuriin, on viime kädessä kustantamojen vastuulla. Kustannuspäätöksiin voivat vaikuttaa esimerkiksi se, mitä teoksia on käännetty muille kielille, miten käännettävät teokset sopivat kustantamon yleiseen linjaan, sekä millaista kuvaa lähdekulttuurista halutaan kohdekulttuurissa rakentaa (Vottonen 2025: 433).

Lähteet

Even-Zohar, Itamar 1990. *Polysystem Studies*. Special issue of *Poetics Today* 11:1.

Toury, Gideon 1995/2012. *Descriptive translation studies – and beyond* (Revised ed.). John Benjamins Publishing Company.

Vottonen, Erja 2025. Reception of Finnish translations of contemporary Russian fiction: unveiling cultural perceptions through book reviews. *Perspectives* 33(3), 432–449.

Sektioesitelmät / Session presentations

Carmen Acosta Vicente

Helsingin yliopisto / Turun yliopisto

Nauru affiliaation, ongelmien ja huumorin indikaattorina terveydenhuollon tulkkaustilanteissa

Tarkastelen esitelmässäni tulkkien reaktioita potilaan aloittamaan nauruun terveydenhuollon tulkkaustilanteissa. Keskityn erityisesti (dis)affiliaatioon, joka liittyy tämän vuoden symposiumin teemaan (konflikti ja harmonia). Nauru vuorovaikutuksellisenä ilmiönä voi palvella useita tarkoituksia: sillä on keskeinen rooli huumorin rakentumisessa, mutta sitä käytetään myös, kun käsitellään asioita tai suoritetaan toimintoja, joita pidetään ongelmallisina tai arkaluonteisina (Jefferson 1984). Vaikka terveydenhuollon vuorovaikutuksessa esiintyykin huumoria, tutkimukset osoittavat, että potilaat käyttävät naurua erityisesti puhuessaan vaikeista asioista tai suorittaessaan ei-preferoituja toimintoja (Haakana 1999, 2001). Naurun vuorovaikutuksellista roolia ja sitä, miten naurusekvenssit rakentuvat tulkkaustilanteissa, on kuitenkin tutkittu vähän. Erityisesti tietoa siitä, kuinka tulkki reagoi potilaan aloittamaan nauruun, on rajoitetusti.

Esitelmä alkaa lyhyellä yleiskatsauksella siihen, kuinka naurua on analysoitu vuorovaikutuksen tutkimuksessa. Tämän jälkeen esittelen oman tutkimukseni keskittyen erityisesti aineistoon (kolme simuloitua, videoitua suomi–espanja- tulkkaustilannetta) sekä keskustelunanalyttisen menetelmän, jota sovellan. Analyysissä tarkastelen tulkkien reaktioita potilaan aloittamaan nauruun multimodaalisuuden kannalta. Tarkoituksena on osoittaa, miten tulkit osoittavat affiliaatiota potilaalle tulkin roolin rajoissa. Näin he edistävät harmoniaa vuorovaikutuksessa – myös silloin kun potilas käsittelee jotain ongelmallista tai suorittaa toimintoja, jotka uhkaavat yhteyden luomista osapuolten välillä.

Lopuksi pohdin multimodaalisuuden roolia (dis)affiliaation rakentumisessa tulkkaustilanteissa erityisesti siltä kannalta, kuinka ei-verbaaliset resurssit mahdollistavat tulkkien affiliaation osoittamisen ilman, että he ylittävät ammattisäännösten määrittelemät ammattiroolin rajat.

Lähteet

Haakana, M. (1999). *Laughing matters: A conversation analytical study of laughter in doctor-patient interaction*. [Doctoral dissertation, University of Helsinki].

Haakana, M. (2001). *Laughter as a patient's resource: Dealing with delicate aspects of medical interaction*. *Text & Talk* 21: 187–219.

Jefferson, G. (1984). *On the organization of laughter in talk about troubles*. Teoksessa J. M. I Atkinson & J. Heritage (toim.), *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis* (pp. 346–369). Cambridge: Cambridge University Press.

Sirkka Ahokas
Helsingin yliopisto

Ukrainan sodan näyttämön semanttinen roolijako tiedotusvälineiden kertomana

Sektioesitelmässäni kerron väitöskirjaprojektiini kuuluvasta osatutkimuksesta, jossa tarkastelen tiedotusvälineiden kielenkäytön ilmiötä sodan tapahtumia ja toimijoita kuvaavissa teksteissä. Etsin vastausta kysymykseen, miten suomen- ja venäjänkielisissä uutisissa on ilmaistu Ukrainan sodan toimijoiden semanttiset roolit joko aktiivisina toimijoina, toiminnan kohteina tai sodan kokijoina. Sodan kokijoilla tarkoitan sodan keskellä arkeaan eläviä ihmisiä tai sotaa ulkopuolelta tarkkailevia tahoja. Semanttisten roolien muodostaman semanttisen kehyksen (ks. esim. Fillmore 1982) määrittelen Ukrainan sodan näyttämöksi, jossa toimijat (agentit) ja toiminnan kohteet (patientit) kuvataan tietyssä ajassa ja paikassa eri rooleissa omien tavoitteidensa toteuttamiseksi tai itsensä puolustamiseksi (ks. esim. Langacker 1991). Instrumentteina eli välineinä tässä kehyksessä toimivat aseet ja informaatiovaikuttaminen.

Tutkimukseni aineistona on korpus, joka koostuu Ukrainan sotaan liittyvistä uutisista, jotka on julkaistu Helsingin Sanomien, Yleisradion ja Iltalehden verkkosivuilla suomenkielisinä sekä Helsingin Sanomien ja Yleisradion verkkosivuilla venäjänkielisinä. Aineistoni venäjänkieliseen osuuteen kuuluvat myös Kansalliskirjaston tarjoaman Integrum-portaalin kautta kokoamani venäjänkieliset uutistekstit toisaalta presidentin hallintoa lähellä olevista ja toisaalta opposition uutismedioista.

Analyysissäni hyödynnän kriisiviestintään liittyvää kehysmallia (ks. esim. Pasanen 2023) ja Sketch Engine -korpustyökalua, jonka avulla haen tutkimusaineiston teksteistä verbi-ilmaukset ja niiden argumentit.

Lähteet

Fillmore, Charles 1982. Frame semantics. Teoksessa: The Linguistic Society of Korea (toim.)

Linguistics in the Morning Calm. Seoul: Hanshin, 111–137.

Langacker, Ronald W. 1991: Foundations of Cognitive Grammar II. Descriptive Application. Stanford: Stanford University Press.

Pasanen, Päivi. 2023. Koronavirustaudin kehysmalli kriisiviestinnässä. *MikaEL* 16/2023: 74–89.

Judith Brenner

University of Eastern Finland

Machine translation post-editing of video game texts – an analysis of translation quality

This proposal is for a section presentation that is an update to my KäTu 2025 presentation. Last year, I presented study results about translation speed and user experience when post-editing machine translation (MT) output of video game texts. This year, I will report results of the error analysis performed on the post-edited texts from the same study.

The study of machine translation post-editing (MTPE) in the field of video game translation is particularly interesting because video games conglomerate many translation types and text types, such as technical translation, literary translation, audio-visual translation and software localisation. Therefore, results from other MTPE studies, which typically focus on one text type such as news articles, audio-visual translation, or literary texts, might not be transferrable to the field of game translation. Moreover, the results are highly relevant for the game localisation industry as MTPE is a type of service in high demand from game developers and game publishers, although game translators report unfavourable experience with MTPE in this domain (Rivas Ginel, 2023, p. 256; Deryagin et al., 2021).

This study with 11 freelance video game translators (English into French, Italian, German, and Spanish) investigates their translation speed, cognitive effort, and user experience when post-editing MT output (Brenner and Othlinghaus-Wulhorst, 2025) as well as the resulting translation quality. Within one day, the translators performed three translation tasks (2,500 words in total) in the translation environment system memoQ that involved different levels of post-editing (PE) the output from the MT system ModernMT: a) translation from scratch without MT, b) static PE of pre-translated MT output, and c) flexible PE without pre-translation but with ModernMT available if needed. For ecological validity, the data was generated at the participants' home offices.

The resulting translations after PE underwent an error analysis based on the MQM framework. To answer the question whether the use of MT when translating video games results in the same translation quality as translation without MT support, two annotators per target language rated the errors in the translations from a functionalist point of view (Mangiron and O'Hagan, 2013, 4.2 Translation strategies applied in game localization). At the time of writing this abstract, the analysis was still ongoing, but results will be available to present at the KäTu 2026 symposium.

References

- Judith Brenner and Julia Othlinghaus-Wulhorst. 2025. Effects of Domain-adapted Machine Translation on the Machine Translation User Experience of Video Game Translators. In Bram Vanroy, Marie-Aude Lefer, Lieve Macken, Paola Ruffo, Ana Guerberof Arenas, and Damien Hansen, editors, *Proceedings of the Second Workshop on Creative-text Translation and Technology (CTT)*, pages 27–43, Geneva, Switzerland. European Association for Machine Translation. <https://aclanthology.org/2025.ctt-1.3/>
- Max Deryagin, Miroslav Pošta, and Daniel Landes. 2021. Machine Translation Manifesto. https://assets.zyrosite.com/m2WQKqVa4NcVEpI0/machine-translation-manifesto_eng-AQEYeaBLz0fD7kp4.pdf
- Carme Mangiron and Minako O'Hagan. 2013. *Game Localization: Translating for the Global Digital Entertainment Industry*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam.
- María Isabel Rivas Ginel. 2023. *The ergonomics of CAT tools for video game localisation*. PhD thesis, Université Bourgogne Franche-Comté. <https://theses.hal.science/tel-04351436>

Laura Ekberg
Turun yliopisto

Kielten välinen etäisyys karibialaisen kirjallisuuden kääntämisessä

Sektioesitelmäni käsittelee karibialaisen kirjallisuuden monikielisyyttä ja sen vaikutusta kääntäjien ratkaisuihin. Monikielisyys on keskeinen osa karibialaisia kieliyhteisöjä ja karibialaista kirjallisuutta. Kirjallisuutta julkaistaan usein eurooppalaisilla kielillä, erityisesti englanniksi. Monikielisyyttä tuodaan esille esimerkiksi hyödyntämällä koodinvaihtoa sekä puhekieltä, jonka avulla luodaan illuusio puhutusta kreolikielestä (Ekberg 2024).

Esitelmässäni käsitteelen erityisesti Maria Tymoczkon (1999) esiin tuomaa etäisyyden käsitettä jälkikoloniaalisen kirjallisuuden kääntämisessä ja sitä, miten kielten välinen rakenteellinen etäisyys voi vaikuttaa kääntäjän ratkaisuihin. Kulttuurisen etäisyyden lisäksi esitän, että lähdekielen ja kohdekielen rakenteellisilla eroilla voi olla merkittävä vaikutus monikielisten tekstien käännösratkaisuihin. Vertailen kolmen karibialaisen kirjailijan teoksia ja niiden suomen-, ruotsin-, norjan- ja tanskankielisiä käännöksiä. Käsittelemäni teokset ovat dominicalaisen Jean Rhysin *Wide Sargasso Sea* (1966), haitilaisen Edwidge Danticatin *The Farming of Bones* (1998) ja dominikaanilais-yhdysvaltalaisen Junot Díazin *The Brief Wondrous Life of Oscar Wao* (2007).

Lähteet

Ekberg, Laura 2024. "Karibialaisen kirjallisuuden trendit ja niiden vaikutukset käännöskirjallisuuteen." *Mikael: Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen aikakauslehti* 17 (1): 26–39.

Tymoczko, Maria 1999. "Post-Colonial Writing and Literary Translation." Teoksessa Susan Bassnett ja Harish Trivedi (toim.) *Postcolonial Translation: Theory and Practice*, 19–40. Lontoo: Taylor and Francis.

Alicja Fajfer
Karelian Institute

Overheard in Therapy: An Analysis of a Language Aware Encounter

This section poster presentation analyses a one-time couples' therapy session with a bilingual and a monolingual client, and the therapist doubling as the interpreter. The session has been recorded and published as a podcast episode in 2017, available to non-subscribers. The series is based on recorded therapy sessions with consenting clients. The recording includes information that it is authentic but had been edited for personal data protection. The data come from a publicly available recording.

The study design is informed by the inductive research strategy to explore behaviours driven by language barrier. Assuming that power relations are negotiated through translation, I hypothesized that participants will actively try to build an inclusive interaction. Although data analysis follows the inductive paradigm, I tried to explain why particular behaviours occurred. My understanding of research strategies is informed by Woo, O'Boyle and Spector (2017).

Given the nature of therapeutic work, the therapist's office should be a language aware environment. Drawing from Conversation Analysis (see Georgaca and Avdi 2007 and Suteja 2021), the study explores how linguistic insecurity of the monolingual client is mitigated, illuminating the position of the interpreter, and the clients' agency.

Although the participants agree on ground rules, the interaction reveals the difficulties of implementing an ideal language aware encounter. Promising in the beginning, the interaction soon raptures, as the monolingual participant finds themselves excluded. The rapture in communication leads to adjusting the practice of interpreting from treating the recipient as a completely monolingual, passive and separated from the source language message to engaging them to interact with the source language and co-create the interpretation.

While relatively short, the therapy session offers versatile material to evaluate the success of language aware practices. Since the participants make active efforts to make their conversation inclusive, one may extract from their strategies universal tips and guidelines for addressing linguistic asymmetry elsewhere. Findings challenge the monolingual mindset perspective on linguistic mediation.

References

- Georgaca, Eugenie & Avdi, Evrinomy (2009) "Evaluating the Talking Cure: The Contribution of Narrative, Discourse, and Conversation Analysis to Psychotherapy Assessment". *Qualitative Research in Psychology*, 6:3, 233-247, DOI: 10.1080/14780880802146896
- Suteja, R. P. (2021). Interactions In Conversations Between Three People In Podcast: A Study Of Pragmatics. *Language Literacy: Journal of Linguistics, Literature and Language Teaching*. Vol. 5(2), pp. 393-403, DOI: 10.30743/ / ll.v5i2.4518.
- Woo, S.; O'Boyle, E.; Spector, P. (2017). Best practices in developing, conducting, and evaluating inductive research. *Human Resource Management Review*, Volume 27, Issue 2. Pages 255-264. <https://doi.org/10.1016/j.hrmmr.2016.08.004>.

Svitlana Firsova

University of Eastern Finland

Translation Market vs. Training: A Questionnaire Survey

Since the 1970s, translation competence models have been developed to improve translator training and better align it with professional demands (Zou, 2015). Among these, the European Master's in Translation (EMT) Competence Framework, developed in order to "enhance the employability of graduates of master's degrees in translation" (EMT expert group, 2022), has been vastly influential. Since its adoption in 2009, more than 75 EU higher educational institutions, including those in Finland, have implemented its standards. Nevertheless, their impact on the content and structure of translation programmes remains largely unexplored. In order to fill this gap, my study aims to evaluate how present translator training programmes in Finland, incorporating the EMT framework, correspond to the demands of the translation market. Moreover, it looks into the effectiveness of modern teaching methods and the future of the translation industry.

This presentation focuses on four pilot questionnaires, which are part of the doctoral research titled *Translator Training and Translation Market Demands in Finland: A Mixed-Methods Study on How the two met in the 21st century*. The questionnaires target four key stakeholder groups: translation companies, professional translators, translation teachers, and translation students. The majority of questions are common for all groups and address themes such as the most important skills and competences for translators and educational background. Group-specific questions focus on targeted topics—for example, educators' perspectives on curriculum design, students' satisfaction with training content, recruitment processes, professional development, and employer expectations.

During the presentation, I will discuss the challenges encountered in designing the questionnaires, particularly ensuring clarity, relevance, and coherence of the questions. A preliminary sample of 12 respondents (three individuals from each stakeholder group) will be used to identify potential improvements. I also plan to share preliminary findings from the pilot testing and discuss its potential implications. By addressing the challenges and the expected outcomes, I hope to engage the audience in a discussion about the evolving relationship between translation education and market demands in Finland.

References

- EMT expert group 2022. *European Master's in Translation Competence Framework 2022*. Available at: https://commission.europa.eu/system/files/2022-11/emt_competence_fw_2022_en.pdf (Accessed: 23 November 2022).
- Zou, Y., 2015, May. *The constitution of translation competence and its implications on translator education*. In *1st International Conference on Arts, Design and Contemporary Education (ICADCE 2015)* (pp. 786-793). Atlantis Press. doi: 10.2991/icadce-15.2015.

Paula Heikkinen
Helsingin yliopisto

Kielipolitiikkaa ja välittämisen tiloja - Yksikielisen seurakunnan monikielinen arki

Sektioesitelmässäni tarkastelen Varkauden evankelis-luterilaisen seurakunnan kielipolitiikkaa ja välittämisen tiloja vuosina 2010–2023 seuraavien tutkimuskysymysten avulla: **(1) Millaisena paikallisen seurakunnan kielipolitiikka näyttäytyy informanttien kertomana? (2) Millaisia välittämisen tiloja instituution arjessa esiintyy ja millaisia kielikäytänteitä informantit ilmoittavat niissä hyödyntävänsä?**

Tutkimus kytkeytyy sociolinguvistiseen tutkimusperinteeseen ja sijoittuu institutionaalisen monikielisyyden kentälle. Tutkimusasetelmani pohjautuu Bernard Spolskyn kielipoliittiseen kolmijakoon, jonka lisäksi hyödynnän Peter Sandrinin käänöspolitiikan käsitettä selventäviä kysymyksiä ja Kaisa Koskisen välittämisen tilan käsitettä. Tutkimusaineisto koostuu 19 haastattelusta, jotka on kerätty seurakunnassa työskennelleiltä eri ammattiryhmien työntekijöiltä puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Näiden informanttien raportoimia kielikäytänteitä tutkin sisällönanalyysin keinoin.

Vaikka Varkauden väkiluku on tarkastelujakson aikana laskenut voimakkaasti, kielen kirjo on lisääntynyt. Monikielisen väestön lisääntyminen luo tarpeita monikielisille palveluille; informantit raportoivat harvoin mutta säännöllisesti toistuvia monikielisiä kohtaamisia työarjessaan. Instituution ideologinen toimintaperiaate määrittää monikielisyyteen suhtautumista: esimerkiksi yksilöllinen kohtaaminen on yksi keskeisistä tavoitteista, jonka seurakunnan työntekijät mahdollistavat omalla toiminnallaan. Kielellisen ympäristön muutokset vaativat siis henkilöstöltä kielellistä sopeutumista, mitä ei kuitenkaan ole juurikaan huomioitu instituution kielisuunnittelussa.

Olen jakanut työntekijöiden kohtaamat monikieliset kielenkäyttötilanteet kolmeen eri kielenkäytön tilaan: kahdenkeskisiin keskustelutilanteisiin, yhteisöllisiin, vuorovaikutteisiin sekä yhdensuuntaisiin, seremoniallisiin kielenkäyttötilanteisiin. Kukin näistä kielenkäytön tiloista vaatii erilaisia kielikäytänteitä. Vaikka kirkkohallitus ja seurakunta antavat suosituksia ja tarjoavat monikielisiä dokumentteja muun muassa vakiintuneisiin kirkollisiin toimituksiin, henkilökohtaiset kielelliset resurssit, asenteet ja kunkin työntekijän käyttämät kielikäytänteet ovat ratkaisevassa roolissa monikielisisä vuorovaikutustilanteissa.

Lähteet

- Koskinen, K. 2013: Tampere translationaalisenä tilana. Teoksessa Koskinen, K.: *Tulkattu Tampere* s. 11–29. Tampere: Tampere University Press.
- Sandrini, P. 2016: Towards a Digital Translation Policy. Teoksessa: Dejica, D.; Hansen, G.; Sandrini, P.; Para, I. (eds.): *Language in the Digital Era. Challenges and Perspectives* s. 50–59. Berlin: de Gruyter Open.
- Spolsky, B. 2004: *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sari Hokkanen

Tampere University

**Inter-epistemic translation in a decolonizing framework:
The case of translating the novel *Myötäjäiset* ('Dowry')**

In this section presentation, I describe a literary translation project within the frameworks of inter-epistemic translation and decolonization. The project is conducted in collaboration with anthropologist and author Siru Aura, whose Finnish novel *Myötäjäiset* ('Dowry,' 2022) I have translated into English with the help of MT and CAT tools. The novel is based on ethnographic fieldwork that Aura conducted in Bangalore, India, for her doctoral dissertation, and it depicts the intertwined lives of two Indian women and one Finnish woman, all of whom are affected by India's dowry practices. The themes of the book include gender inequality, family, love and loss, and solidarity between women.

The presentation offers a conceptual examination of this translation project as inter-epistemic translation (Robinson 2017; Bennett & Neves 2024), which refers to the translation of meanings between knowledge systems. In this case, culturally and humanly sensitive meanings are transferred from the lived experience of participants in Aura's fieldwork, through anthropological knowledge and Aura's subsequent literary work in Finnish, to an AI-assisted translation into English, which will be disseminated back in India. The presentation outlines these epistemic domains in more detail and discusses the role of MT in this inter-epistemic translation project.

The project is furthermore examined from a decolonizing perspective, which acknowledges the plurality of ways of knowing through which the translation is carried and resists the urge to assimilate and subjugate (Vidal Claramonte 2024). The presentation also aims to outline some practical implications of such a perspective to literary translation work.

References

Aura, Siru (2022) *Myötäjäiset*. Helsinki: Stresa Kustannus.

Bennett, Karen & Neves, M. (2024) '(Inter-)Epistemic Translation: A New Paradigm?' *Translation Matters*, 6(1), 1–9,
DOI: https://doi.org/10.21747/21844585/tm6_1int

Robinson, Douglas (2017) *Translationality: essays in the translational-medical humanities*. New York: Routledge.

Vidal Claramonte, África (2024) *Translating Indigenous Knowledges: Toward a Sensuous Translation*. London & New York: Routledge.

Léa Huotari
University of Turku

Navigating conflict and harmony in journalists' geographical context and sustainable foreign news reporting – A Finnish case study

Foreign news reporting is a site of ongoing negotiation between conflict and harmony, as journalists—whether foreign correspondents, parachute journalists, or national desk reporters—strive to represent distant cultures, politics, and societies.

Rooted in news translation research (Valdeón 2020, 2025), this presentation examines how these roles both clash and complement each other, shaping the diversity, accuracy, and plurality of foreign news coverage. Foreign correspondents, known for in-depth and contextualized reporting, are essential for intercultural understanding (Bielsa 2016, 152–155), but financial pressures have reduced their numbers, creating a conflict between cost-efficiency and depth. Parachute journalists, dispatched for special events, often lack local expertise, while national desk reporters, reliant on wire services, may prioritize speed over accuracy—both scenarios risk compromising the quality of foreign news.

These shifts in roles raise concerns about the harmony of foreign news reporting. Sources are often provided in English, and press agency material is rarely verified (Diekerhof & Bakker 2012, 252), potentially compromising depth, diversity and plurality of voice, especially when reporting on a non-English speaking country. Additionally, Finnish journalists have expressed concerns about the narrowing range of their language expertise, leading to an overrepresentation of Finnish and English sources in Finnish media (Tuomasjukka 2022).

The study employs a mixed-methods approach:

1. Quantitative analysis of a journalistic corpus from Helsingin Sanomat (HS), focusing on the coverage of France's four presidential elections from 2007 to 2022. This timeframe allows for comparison before and after the closure of HS's Paris bureau in 2010.

2. Qualitative semi-structured interviews with journalists, providing insights into source selection, language skills, and working processes.

By mapping the conflicts and harmonies in journalists' geographical contexts, this research aims to illuminate the challenges to diversity and plurality of voices and sources in foreign news reporting. It asks What happens when news about a country is reported without local context or expertise? The findings aim to inform sustainable models for foreign reporting, ensuring that the harmony of diverse voices is not overshadowed by the conflicts of resource constraints and global media dynamics.

References

- Bielsa, E. (2016). *Cosmopolitanism and Translation: Investigations into the Experience of the Foreign*. London: Routledge.
- Diekerhof, E. & Bakker, P. (2012). To check or not to check: An exploratory study on source checking by Dutch journalists. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, 1(2), 241–253.
- Tuomasjukka, T. (2022). Toimitusten kapea kielitaito huolettaa: Suuri osa jutuista syntyy suomen- ja englanninkielisten lähteiden pohjalta. [The Narrow Language Skills of Newsrooms Raise Concerns: A Large Portion of Articles Are Based on Finnish and English Sources]. *Suomen lehdistö*, 27.1.2022.
- Valdeón, R. A. (2020). Journalistic Translation Research Goes Global: Theoretical and Methodological Considerations Five Years on. *Perspectives* 28(3): 325–338. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2020.1723273>
- Valdeón, R. A. (2025). Journalistic translation research twenty-five years on: methods, topics and prospects. *Perspectives* 33:4, 635–653. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2025.2516364>

Veera Hämäläinen

University of Eastern Finland

Paths of ascending and descending motion in Finnish and English

The concept of motion is fundamental in human existence (Langacker, 1987: 166), and the language-specific ways of expressing spatial relations vary and seem to affect how speakers of specific languages construct and conceptualise such relations (Filipović & Geva, 2012: 270). Translating between languages brings an added layer to these conceptualisations. In my PhD study, I apply a translation studies approach to studying aspects of the semantic element of motion using a corpus collected from literary works and their translations. My material consists of J.R.R. Tolkien's (1937) *The Hobbit or There and Back Again* and its Finnish translation *Hobitti eli sinne ja takaisin* by Kersti Juva (1985/2017), and Väinö Linna's (1954) *Tuntematon sotilas* and its English translation *Unknown soldiers* by Liesl Yamaguchi (2015).

This presentation explores the first article of my PhD study, in which I compare Path lexicalisation patterns in ascending and descending motion in Finnish and English, two non-related languages that are considered to be in the same group in Talmy's (e.g. 2007) description of Motion events and the typology of satellite-framed and verb-framed languages. S-languages tend to express the Path of motion in a separate component outside of the verb (e.g. *They walked in*), whereas V-languages conflate Path information into the motion verb (*They entered*). English and Finnish are considered to be satellite-framed (Talmy 1991: 486). By comparing source text and target text Path lexicalisation patterns, the aim is to gain insight into the variation within the typological group and investigate Path lexicalisation in the context of translation: when similar strategies are available in the languages, where do differences in ST and TT lexicalisations arise from and why? Translations are used both as a tool to examine Path lexicalisation and as an object of study, building a bridge – rather than a conflict – between cognitive linguistics and translation studies.

Within this framework, individual languages as well as inter-typological differences have been studied widely. However, intra-typological differences, particularly from a translation studies perspective have received less attention. Even if one has reservations concerning the typology, its concepts provide a plausible approach to comparing source and target texts and, perhaps, a peephole into what happens in translation in conveying meanings related to motion.

References

- Filipović, L., & Geva, S. (2012). Language-specific effects on lexicalisation and memory of motion events. In L. Filipović & K. Jaszczolt (Eds.), *Space and time in languages and cultures: Language, culture, and cognition*, 269–282. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar*. Vol. 1. Theoretical prerequisites. Stanford: Stanford University Press.
- Linna, V. (1954). *Tuntematon sotilas*. Helsinki: WSOY.
- Linna, V. (2015). *Unknown Soldiers*. Translated by Yamaguchi, L. London: Penguin Books.
- Talmy, L. (1991). Path to Realization: A Typology of Event Conflation. *Proceedings of the Seventeenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society: General Session and Parasession on The Grammar of Event Structure*, 17, 480–519.
- Talmy, L. (2007). Lexical typologies. In T. Shopen (Ed.), *Language typology and syntactic description*. Vol. 3. Grammatical categories and the lexicon, 2nd ed., 66–168. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tolkien, J. R. R. (1937). *The Hobbit or There and Back Again*. London: Harper Collins.
- Tolkien, J. R. R. (1985/2017). *Hobitti eli Sinne ja takaisin*. Translated by Juva, K., 3rd ed. Helsinki: WSOY.

Laura Ivaska

Turun yliopisto & Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS)

Kirjallisuuden kääntämisen verkostot ja monirooliset toimijat: Verkostoaalyysin tuloksia

Verkostoaalyysi on menetelmä, jonka avulla voidaan selvittää yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden välisiä suhteita (McDonough Dolmaya 2023). Menetelmän avulla voidaan tunnistaa esimerkiksi keskeiset toimijat. Tässä esitelmässä hyödynnän verkostoaalyysia tutkiakseni, nouseeko 1900-luvun kirjallisuuden kääntämiseen kytkeytyvien henkilöiden keskuudesta muita enemmän verkostoituneita henkilöitä, ja jos nousee, keitä he ovat ja millaisessa roolissa he toimivat kirjallisuuden kääntämisen parissa.

Tutkimuksen aineisto koostuu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) kokoelmassa olevien kirjeiden metatiedoista eli kirjeiden lähettäjien ja vastaanottajien nimistä. Käytän metatietojen keräämiseen lumipallo-otantaa, jonka alkupisteenä on Kyllikki Villa (1928–2010). Oletan Villan olevan hedelmällinen lähtökohta alyysille, sillä hänellä oli useita rooleja kirjallisuuden kentällä: hän oli suomentaja, runoilija ja kirjallisuuskriitikko sekä työskenteli kirjakustantamossa (Ivaska & Paloposki 2018). Näiden tehtävien myötä hänellä voi olettaa olleen yhteyksiä monenlaisiin kirjallisuuden parissa toimineisiin henkilöihin.

Alysoin yhteensä 35 henkilön kirjeenvaihdon metatiedot, joista poimin 2806 henkilöä ja 2679 heidän välistään yhteyttä. Visualisoin kirjeenvaihtoverkoston Gephi-ohjelmalla, joka on kehitetty verkostoaalyysin tarpeisiin (Bastian ym. 2009). Suurimmalla osalla verkostoon kuuluvista henkilöistä on vain yksi tai kaksi yhteyttä, mutta verkostossa on myös 19 henkilöä, joilla on ollut kirjeenvaihtoa vähintään kolmen muun verkostoon kuuluvan henkilön kanssa.

Aineiston verkottuneimmat kulttuurivaikuttajat olivat yhteydessä eri aloilla toimivien henkilöiden kanssa. Wikipedian mukaan 19 verkottuneinta henkilöä ovat kirjailijoita, opettajia, tutkijoita, kääntäjiä ja kriitikoita. Osa heistä toimi myös kustantamisen, journalismin ja teatterin maailmassa. Kääntämistä tutkittaessa onkin siis hyödyllistä tarkastella myös näiden lähialojen toimijoiden ja tapahtumien vaikutusta kääntämiseen. Verkostoaalyysi auttaa selvittämään, ketkä toimijoista ovat verkottuneimpia ja sitä kautta vaikutusvaltaisimpia, ja joiden vaikutusta käännöstoimintaan kannattaa siis tukia ensiksi.

Lähteet

- Bastian, Mathieu, Sebastien Heymann & Mathieu Jacomy. 2009. "Gephi: An Open Source Software for Exploring and Manipulating Networks." *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 3 (1): 361–362. <https://doi.org/10.1609/icwsm.v3i1.13937>
- Ivaska, Laura & Outi Paloposki. 2018. "Attitudes Towards Indirect Translation in Finland and Translators' Strategies: Compilative and Collaborative Translation." *Translation Studies* 11 (1): 33–46. <https://doi.org/10.1080/14781700.2017.1399819>
- McDonough Dolmaya, Julie. 2023. *Digital Research Methods for Translation Studies*. Abingdon, Oxon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003083986>

Laura Ivaska

University of Turku & Finnish Literature Society (SKS)

Tiina Tuominen

University of Turku

Classification of indirect translation: Revising a tentative model and exploring its applicability with subtitling

In this presentation, we discuss indirect translation through the lens of subtitling. Indirect translations are not based on the so-called original source text but instead use one or more translations as source texts. Because multiple source texts and languages may be involved, indirect translation processes can take many different forms.

To make sense of the myriad processes of indirect translation, Assis Rosa et al. (2017) propose a tentative classification. We revisit this classification and, having identified uncertainties and shortfalls, propose a revised version of it. Then, we explore the applicability and generalizability of the classification with subtitling. We do this on a theoretical level, discussing what can be (rather than what is), but, where possible, refer to subtitling processes reported in previous research.

The classification by Assis Rosa et al. (2017) systematically distinguishes ten classes. The classes are based on observing three variables: the number of the intervening texts (one or more), the number of the intervening languages (one or more) and the choice of the intervening languages (one or more than one of the following: the language in which the source text is originally written; the language in which the indirect translation is made; or other mediating languages). We identify logical blind spots in the classification and propose a revised version that is both more nuanced and streamlined.

Subtitling offers fertile testing ground for discussing different processes of indirect translation because, in addition to the audiovisual product itself, subtitlers' source texts may include materials such as dialogue lists, dubbing scripts, templates, or previous subtitles. Examples drawn from practice show that, because of its inherently multimodal nature, subtitling often combines elements of both direct and indirect translation. The classification not only helps disentangle the various subtitling practices and make sense of the source materials subtitlers work with, but also contributes to the ongoing discussions about the nature of the source text in the context of subtitling (see, e.g. Holopainen 2025).

References

- Assis Rosa, Alexandra, Hanna Pięta and Rita Bueno Maia. 2017. "Theoretical, methodological and terminological issues regarding indirect translation: An overview." *Translation Studies* 10(2): 113–32. <https://doi.org/10.1080/14781700.2017.1285247>
- Holopainen, Tiina. 2025. "The concept of source text in audiovisual translation studies: Unexplored implications of "the initial point of view." *Meta* 69(3): 557–820. <https://id.erudit.org/iderudit/1121660ar>

Kuvailutulkkauksen käsikirja: yhteensovittamista ja kompromisseja

Sektioesitelmässämme esittelemme *Kuvailutulkkauksen käsikirjaa* ja sen laatimisprosessia. *Kuvailutulkkauksen käsikirja* on ensimmäinen suomenkielinen kuvailutulkkauksen oppimateriaali, jonka olemme julkaisemassa maaliskuussa 2026. Kuvailutulkkaus on saavutettavuuspalvelu ja intersemioottisen kääntämisen muoto (Sütiste 2021), jossa käännetään visuaalisia tekstejä verbaaliseen muotoon pääasiassa näkövammaisia käyttäjiä varten.

Konfliktin ja harmonian teema liittyy keskeisesti itse kuvailutulkkaukseen, sillä siinä joudutaan tekemään valintoja erilaisten lähdetekstityyppien, käyttötilanteiden ja käyttäjien tarpeiden mukaan. Lisäksi teema liittyy *Kuvailutulkkauksen käsikirjan* kirjoittamiseen monin tavoin. Pyrimme tekemään kirjasta moniäänisen ja yhdenvertaisen, minkä vuoksi meidän täytyi sovittaa yhteen erilaisia näkökulmia ja näkemyksiä. Esimerkiksi ihmisten kuvailussa joudutaan hakemaan tasapainoa kahden eri oikeuden välillä: ihmisillä on oikeus itsemäärittelyyn ja näkövammaisilla on oikeus saada tietoa ympäröivän maailman, mukaan lukien ihmisten, visuaalisista piirteistä. Kirjassa annamme ohjeita siihen, miten molemmat oikeudet voivat toteutua.

Keskeisenä tavoitteenamme on yleistajuistaa kuvailutulkkausta koskevaa tutkimustietoa, ja myös tämä on edellyttänyt yhteensovittamista ja kompromisseja. Lisäksi teimme kirjasta mahdollisimman saavutettavan, ja tätäkin näkökulmaa voidaan tarkastella konfliktin ja harmonian linssin läpi.

Lähteet

Sütiste, Elin 2021. Intersemiotic translation. Teoksessa Yves Gambier & Luc Van Doorslaer (toim.) *Handbook of Translation Studies 5*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 128–135.
<https://doi.org/10.1075/hts.5.int7>

Hannu Kemppanen

Itä-Suomen yliopisto

Konfliktista harmoniaan: katsaus käänkösvirheiden tutkimukseen

Tässä esitelmässä tarkastellaan käänkösvirheiden tutkimusta. Tavoitteena on selvittää bibliografisen analyysin avulla käänkösvirheiden tutkimuksen keskeiset kiinnostuksen kohteet Suomessa. Esitelmä liittyy aiempaan tutkimukseen (Kemppanen 2025), jossa tarkasteltiin venäläisen käänköstutkimuksen erityispiirrettä *erratologiaa* – käänkösvirheiden tutkimusta. Läntisessä traditiossa käänkösvirheiden analyysia ei eroteta omaksi tutkimusalakseen, mutta erityisesti konekääntämisen myötä käänkösvirheen käsite on selvästikin alkanut kiinnostaa eri alojen tutkijoita.

Bibliografinen analyysi suoritettiin *Finna*-hakujärjestelmän tarkennetulla haulla käyttäen hakusanoja *käänkösvirheet* ja *käänköstiede*. Aineiston analyysi toi esille, että käänkösvirheet ovat suosittu tutkimusaihe opinnäytetöissä. Käytetyt hakusanat antoivat 307 lähdeä, joista 217 on aineistotyyppiltään opinnäytetöitä. Keskityn analyysissa tähän yleisimpään lähdetyyppiin. Kävi ilmi, että käänkö- ja kielitieteilijöiden lisäksi käänkösvirheitä tutkivat myös teknisten tieteiden opiskelijat.

Opinnäytteissä vahvasti edustettuina ovat vieraan kielen oppimiseen liittyvät tutkimukset. Oman suuren ryhmän muodostavat myös oppijansuomea käsittelevät opinnäytetyöt. Käänköstieteen näkökulmasta on mielenkiintoista, että myös vieraan kielen oppimiseen liittyviä ongelmia tarkastellaan käänkösvirheinä. Kiinnostuksen kohteena ovat useimmiten lingvistiset ilmiöt, kuten esim. idiomit, kielioppivirheet tai ortografia.

Aineistossa ei ole selkeästi käänköstiedettä edustavia tutkimuksia niin paljon kuin lingvistisiä. Läntinen käänköstutkimus on ollut 1990-luvulta alkaen vahvasti deskriptiivistä, joten on ilmeistä, että tutkijat välttävät nimeämästä kääntämisen ilmiötä *käänkösvirheiksi*. Suomalaiset käänkösvirheiden tutkimukset käsittelevät paljon samoja kysymyksiä kuin venäläinen *erratologia*, ts. vieraan kielen oppimisessa syntyviä virheitä. Käänköstieteellisissä tutkimuksissa suosituimmat tutkimustyytit ovat konekääntäminen ja AV-kääntäminen. Yksittäisissä opinnäytetöissä, joissa käänkösvirheen käsite on käytössä, tarkastellaan useita eri kääntämisen osa-alueita, kuten esimerkiksi kaunokirjallisuuden kääntäminen, lastenkirjallisuuden kääntäminen, simultaanitulkkaus, kirjoitustulkkaus tai erikoisalojen tekstien kääntäminen. Tekniikan opiskelijoiden kiinnostuksen kohteina ovat mm. kielimallit ja ohjelmointi, haittaohjelmien analyysi sekä konekäänkö ja tietoturva.

Lähteet

Kemppanen, Hannu (2025). Varmuutta käänkösten laadun arviointiin: kääntämisen *erratologia* venäläisen käänköstutkimuksen erityispiirteenä. Konferenssiesitelmä KäTu-symposiumi, Helsinki 11.–12.4.2025.

In memoriam

Marja Kivilehto (1965–2026)

Tampereen yliopisto

Kieli ja auktorisoidun kääntäjän tutkinto

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon taustalla vaikuttavat kielikäsitteet

Useissa auktorisoidun kääntäjän tutkintoa ohjaavissa dokumenteissa viitataan kieleen ja kielitaitoon. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteissa (2025) todetaan, että kielitaito osoitetaan kahden käännöstehtävän avulla ja että sekä lähde- että kohdekielen taidon tulee olla eurooppalaisen viitekehyksen tasolla C2. Käännöstehtävien laatijoille tarkoitettussa käsikirjassa (2025) mainitaan, että käännöstehtävien tulee olla kieleltään mahdollisimman autenttisia ja sisältää sekä kieli- että asiavirheitä. Myös Arvioijan käsikirjassa (2025) otetaan kantaa kieleen, erityisesti kohdekieleen ja sen hyväksyttävyyteen.

Suomalaista auktorisoidun kääntäjän tutkintoa on tarkasteltu monesta näkökulmasta. Tarkastelun kohteena ovat olleet muun muassa käännöstehtävien ja auktorisoidun kääntäjän tutkinnon tavoitteiden vastaavuus, käännöstehtävien arviointi ja kulttuurisidonnaisten ilmausten kääntäminen (ks. esim. Kivilehto 2017; 2023). Sen sijaan tutkinnon taustalla vaikuttavat kielikäsitteet eivät ole saaneet huomiota. Jos ja kun auktorisoidun kääntämisen peruslähtökohtana on asiakirjojen sisältöjen välittäminen (Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteet 2025), jääkö kielen tehtäväksi vain sisällön välittäminen? Tätä kysyn esityksessäni.

Tarkastelen esityksessäni auktorisoidun kääntäjän tutkinnon taustalla vaikuttavia kielikäsitteitä. *Kielikäsitteiden* määrittelyn Malmkjaerin (2018) tapaan tietoisuudeksi kielten ja idiolektiin moninaisuudesta, kontekstisidonnaisuudesta ja roolista sosiaalisen todellisuuden rakentamisessa. Aineistonani ovat kolme edellä mainittua tutkintoa säätelevää dokumenttia ja 10 haastattelua, jotka tein tutkintoa syksyllä 2025 suorittavien kanssa. Pohdin ensinnäkin kielen merkitystä auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa ja toiseksi aineistosta nousevia kielikäsitteitä. Teoreettisena viitekehyksenäni käytän kielipolitiikkaan liittyviä kielikäsitteitä (Núñez 2016).

Lähteet

Arvioijan käsikirja 2025 (2025). Auktorisoidun kääntäjän tutkinto. Toimintaohjeet tutkintotehtävien arvioijalle. Helsinki: Opetushallitus.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteet 2025 (2025). Helsinki: Opetushallitus.

Kivilehto, Marja 2017. Miten auktorisoidun kääntäjän tutkinnon käännöstehtävät vastaavat tutkinnon tavoitteita erikoisalojen kääntämisen näkökulmasta? *Mikael* 10, 136–149. <https://doi.org/10.61200/mikael.129426>

Kivilehto, Marja 2023. "Olis sen voinut suoraankin kääntää". Kulttuurisidonnaisuus auktorisoidun kääntäjän tutkinnon lain ja hallinnon käännöstehtävässä vuonna 2021. *Mikael* 16, 43–58. <https://doi.org/10.61200/mikael.129199>

Laatijan käsikirja 2025 (2025). Auktorisoidun kääntäjän tutkinto 2025. Toimintaohjeet käännöstehtävien laatijalle. Helsinki: Opetushallitus.

Malmkjaer, Kirsten 2018 [2017]. Language Awareness and Translation. Teoksessa: Peter Garrett & Josep M. Cots (toim.) *The Routledge Handbook of Language Awareness*. London: Taylor & Francis, 450–466.

Núñez, Gabriel González (2016). On translation policy. *Target* 28:1, 87–109.

Konflikti koulutuksessa: kielet eurooppalaisen koulutuspolitiikan leikkurissa

Sektioesitelmämme raportoi käynnissä olevasta ”Closing doors” -hankkeestamme, jossa tutkimme vieraiden kielten yliopistollisen koulutuksen ajankohtaisia tuulia Euroopassa.

2000-luvulla monet yliopistot Euroopassa ovat vähentäneet vieraiden kielten koulutusta, lopettaneet kokonaisia koulutusohjelmia tai valmistelevat parasta aikaa lakkautuksia. Tämä kehitys ei ole jäänyt vieraaksi Suomessakaan: kieliaineita on lakkautettu, niiden koulutusta on supistettu merkittävästi ja koulutusohjelmia on ajettu alas. Toimenpiteet ovat kohdistuneet eri profiilisiin yksiköihin ulottuen vieraiden kielten tutkinto-ohjelmista käännytieteellisiin koulutusohjelmiin. Myös yliopistojen Kielikeskusten kielten opintotarjontaa on supistettu merkittävästi.

”Closing doors” -hankkeessa hankimme tietoa kieliä koskevista koulutusleikkauksista Euroopassa. Tutkimuksen aineistona on Euroopan laajuinen kyselytutkimus, jossa yliopistojen työntekijät raportoivat erilaisista toteutuneista tai lähitulevaisuuteen suunnitelluista kielten koulutusten supistamis- tai lakkauttamisprosesseista. Kyselyn vastaukset tuottavat tietoa siitä, missä leikkauksia on tapahtunut tai suunnitteilla, mitä kieliä ja koulutuksia ne koskevat, miksi ne tapahtuvat ja mitä vaikutuksia niillä on.

Lisäksi kyselyvastauksissa on mahdollista analysoida yliopistohallinnon kontekstiin ankkuroituneita diskursseja kielistä, sitä, millaisina entiteetteinä lakkautettavat kielet jäsentyvät tiedeorganisaatioiden talousmittareiden viitekehyksessä. Kielidiskurssien analyysissä nojaamme kielenrakennuksen viitekehykseen (”Language Making”), joka lähestyy kieliä yhteisössä neuvoteltuina ja ihmismielen luomina kollektiivis-kognitiivisina konstruktioina (Krämer 2020, Krämer ym. 2022). Kuvaamme käsitteen ohjaamana sitä, miten supistus- ja lakkautustoimenpiteiden kohteiksi joutuneita kieliä käsitteistetään ja kuvataan kyselyvastauksissa.

Lähteet

Krämer, P. 2020: *Spanisch in Berlin. Einstellungen zu einer globalen Sprache als lokale Fremdsprache*. Berlin: De Gruyter.

Krämer, P., Vogl, U. & Kolehmainen, L. 2022: What is Language Making? *International Journal of the Sociology of Language* 274, 1–27.

Automaattinen kääntäminen julkishallinnossa: Periaatteet ja käytäntö konfliktissa vai harmoniassa?

Teknologiset sovellukset tarjoavat ratkaisuja niin kirjoitetun tekstin kuin puheenkin kääntämiseen eri kielten välillä. Näihin lukeutuvat sekä perinteisemmät nimenomaan konekääntämiseen tarkoitettut ohjelmat (mm. Google Translate, DeepL) että uudemmat generatiiviset tekoälysovellukset (mm. ChatGPT, Copilot), jotka mahdollistavat myös kääntämisen. Yleisellä tasolla näiden sovellusten käyttöä voidaan kutsua automaattiseksi kääntämiseksi. Automaattisten käänno-sovellusten käyttö on viime vuosina yleistynyt paitsi käänno-salalla, myös sen ulkopuolella. Ei-ammattillisissa yhteyksissä näitä sovelluksia käyttävät erityisesti maahanmuuttajat arkisen tiedonsaannin ja viestinnän tukena (esim. Vieira 2024a). Automaattista kääntämistä käytetään kuitenkin enenevässä määrin myös paraprofessionaalisisä kääntämisessä eli ammattillisissa yhteyksissä, joissa käyttäjä ei ole kääntäjä vaan muun alan ammattilainen (vrt. Huotari ym. 2023). Yksi tällainen käyttäjäryhmä ovat julkisen sektorin työntekijät eri toimialoilla. Julkisen palvelun kielimuurit muodostavat haasteen eri kielitaustoista tulevien ihmisten osallisuudelle, mihin automaattista kääntämistä on ehdotettu mahdollisena ratkaisuna (Drobotowicz ym. 2023). Kyselytutkimuksen perusteella automaattisen kääntämisen käyttö onkin Suomen julkisella sektorilla varsin yleistä (Koponen ym. 2025). Tutkittua tietoa erilaisista käyttötilanteista ja -tavoista on kuitenkin toistaiseksi hyvin vähän.

Tässä esitelmässä esitämme havaintoja kyselytutkimuksesta, jolla selvitettiin automaattisen kääntämisen käyttöä Suomen julkishallinnossa (Koponen ym. 2025). Kyselyn taustalla oli aiempi Iso-Britanniassa tehty kysely (Vieira 2024b). Suomessa kysely toteutettiin syksyllä 2025 ja sen kohderyhmänä olivat ensisijaisesti julkishallinnon työntekijät, joiden pääasiallinen työtehtävä ei ole kääntäminen tai tulkkaus. Keskityimme avovastauksiin, joissa vastaajat kuvaavat toisaalta työnantajaorganisaationsa määrittämiä periaatteita automaattisen kääntämisen käytölle ja toisaalta käytännön käyttötilanteita. Pohdimme, onko periaatteiden ja käytännön välillä havaittavissa konflikteja vai ovatko ne harmoniassa keskenään.

Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen kielipalvelu-rytymiset ry ja Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) osana hanketta Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella (DECA).

Lähteet

- Drobotowicz, K., Truong, N. L., Ylipulli, J., Gonzalez Torres, A. P., & Sawhney, N. (2023). Practitioners' Perspectives on Inclusion and Civic Empowerment in Finnish Public Sector AI. *The 11th International Conference on Communities and Technologies (C&T)*, 108–118. <https://doi.org/10.1145/3593743.3593765>
- Huotari, Léa, Minna Hjort, & Outi Veivo. 2023. Piilokääntäjät esiin: Paraprofessionaalinen kääntäminen suomalaisessa työelämässä. *Mikael: Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen aikakauslehti*, 16, 25–42. <https://doi.org/10.61200/mikael.129198>
- Koponen, M., Nurminen, M., & İlkılıç, S. (2025). *Automaattisten käänno-sovellusten käyttö Suomen julkishallinnossa: Raportti kyselytutkimuksesta*. Itä-Suomen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-5851-8>
- Vieira, Lucas Nunes. 2024a. Machine translation and migration. Teoksessa: Brigid Maher, Loredana Polezzi, & Rita Wilson (toim.), *The Routledge Handbook of Translation and Migration*, 221–234. Routledge.
- Vieira, Lucas Nunes. 2024b. *Uses of AI Translation in UK Public Service Contexts: A Preliminary Report*. Chartered Institute of Linguists CIOL. Saatavilla: <https://www.ciol.org.uk/ai-translation-uk-public-services>

Fon Krairiksh

University of Helsinki

**Between Rhetoric and Reality:
International Students' Narratives of Linguistic Gatekeeping and Inclusion at a Finnish University**

This section presentation addresses tensions that emerge between national and institutional (social) discourses on internationalization and the lived experiences of inclusion at Aalto University, one of the world's most international universities (Times Higher Education 2025). Within this context, the study focuses on international students' perceptions about student organisers' linguistic strategies and how these regulate participation.

Gatekeepers may deploy what Kulpa (2014) terms 'leveraged pedagogy' – using power positions to impose values and norms in exchange for inclusion. Such dynamics produce epistemic and distributive injustice (Fricker 2013), creating unequal access to representation, information, and decision-making. However, individuals may challenge these exclusionary narratives through interaction, increasing their agency (Ghorashi & Ponzoni 2014).

Drawing on a video-recorded, self-moderated discussion among four international students at Aalto University, this paper analyses how participants – all second-language speakers of English – discursively co-construct their identities. Through small stories (Georgakopoulou 2006) that emerge in response to prompts about power, inclusion, and language, participants reveal their ideological stances while constructing and challenging elements of their assigned 'international' identities. Using critical narrative analysis (Souto-Manning 2012), the study traces how discourse and discursive strategies, such as prosody and turn-taking (Gumperz 1982), contribute to the dialogic enactment of identity as cultural and linguistic outsiders.

The analysis reveals conflict between social discourse on internationalization and actual inclusion practices. It also demonstrates how narrative positioning can simultaneously be an act of resistance to exclusionary narratives and a form of in-group harmony-seeking. These findings have implications for the education of language professionals, particularly for translators and interpreters who increasingly work in internationalized institutional contexts where they mediate between diverse linguistic communities. The study contributes to understanding how interaction shapes epistemic justice in multilingual settings, offering practical guidance for designing community engagement initiatives centred on equity, shared authorship, and distributed power.

Key words: Critical narrative analysis, epistemic justice, English as a Lingua Franca, internationalization of higher education

References

- Fricker, M. (2013). Epistemic justice as a condition of political freedom? *Synthese*, 190(7), 1317–1332.
- Georgakopoulou, A. (2006). Thinking big with small stories in narrative and identity analysis. *Narrative Inquiry*, 16(1), 122–130.
- Ghorashi, H., & Ponzoni, E. (2014). Reviving agency: Taking time and making space for rethinking diversity and inclusion. *European Journal of Social Work*, 17(2), 161–174.
- Gumperz, J. J. (1982). *Discourse Strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kulpa, R. (2014). Western leveraged pedagogy of Central and Eastern Europe: Discourses of homophobia, tolerance, and nationhood. *Gender, Place & Culture*, 21(4), 431–448.
- Souto-Manning, M. (2012). Critical narrative analysis: the interplay of critical discourse and narrative analyses. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 27(2), 159–180.
- Times Higher Education. (2025). *Most international universities in the world 2025*. Accessed on 07 January 2026 from <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/most-international-universities-world>

Jenni Laaksonen

Tampereen yliopisto

Juho Suokas

Itä-Suomen yliopisto

Kääntämisellä kohti moniäänisempää tutkimusjulkaisemista

Englannin valta-asema tieteellisessä julkaisemisessa tarjoaa akateemiselle viestinnälle yhteisen kielen mutta tuo samalla mukanaan kielellistä, kulttuurista ja episteemistä kapea-alaisuutta. Tämän ylhäältä sanellun yksikielisyyden tuomiin haasteisiin on viime vuosina kiinnitetty huomiota muun muassa kauppatieteissä, joiden julkaisukentällä on puututtu englannin valta-asemaan monikielisyyttä ja kääntämistä korostavin aloittein (ks. esim. Andrew et al. 2020). Käännöstieteen rooli näissä keskusteluissa on kuitenkin jäänyt vähäiseksi.

Osallistumme tähän keskusteluun kehittämällä tieteellisessä julkaisutoiminnassa tapahtuvaan kääntämiseen liittyviä periaatteita ja ratkaisuja, jotka korostavat tutkimuskontekstien moninaisuutta, vaikka julkaiseminen tapahtuukin näennäisen homogeenisellä valtakielellä. Rakennamme nämä ehdotukset hyödyntämällä Lawrence Venutin (1998) erilaisuuden etiikkaa sekä Chantal Mouffen (1999) ajatuksia agonistisesta moniäänisyydestä. Kehittämiemme ehdotusten tavoitteena on hyödyntää kääntämistä tuottamaan kielellisesti, kulttuurisesti ja epistemologisesti moninaisia tutkimusjulkaisuja, jotta englannin kielen käytöstä huolimatta siihen kytkeytyvät valtarakenteet eivät kaventaisi käsitystämme erilaisista tutkimuskonteksteista eivätkä marginalisoisi ei-englanninkielistä tietoa ja kokemuksia (ks. Meriläinen et al. 2008).

Tässä sektioesitelmässä esittelemme tutkimuskääntämiseen (Penttilä et al. 2024) kehittämiämme moniäänisyyttä edistäviä periaatteita ja käytännön ratkaisuja. Kutsumme yleisön keskustelemaan ehdotuksista, joilla sekä kirjoittajat, vertaisarvioijat että toimittajat voisivat edesauttaa nykyistä pluralistisempaa ja oikeudenmukaisempaa tutkimusjulkaisemista. Uskomme, että juuri käännöstiede ja kääntäjät voivat tarjota tähän konfliktiin perusteltuja näkemyksiä ja käytännön keinoja.

Lähteet

- Andrew, J., Cooper, C., & Gendron, Y. (2020). Editorial: Addressing the English language hegemony problem in academia: An ongoing experiment and preliminary policy. *Critical Perspectives on Accounting*, 69, 1–4.
- Meriläinen, S., Tienari, J., Thomas, R., & Davies, A. (2008). Hegemonic Academic Practices: Experiences of Publishing from the Periphery. *Organization*, 15(4), 584–597.
- Mouffe, C. (1999). Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism? *Social Research*, 66(3), 745-758.
- Penttilä, E., Lång, J., Suokas, J., Vottonen, E. & Riionheimo, H. (2024). The (in)visibility of translation and translatorial agents in academic research. Teoksessa Freeth, P. J. & Treviño R. O. (toim.). *Beyond the translator's invisibility: Critical reflections and new perspectives*. Leuven University Press.
- Venuti, L. (1998). *The scandals of translation: Towards an ethics of difference*. Routledge.

Lautenbacher Olli Philippe

University of Helsinki

Yves Gambier

University of Turku

Reading press cartoons – a pilot study

The press cartoon (see Chen & al. 2017 for an overview of the research field) usually condenses complex information recently reported in the press and offers an opinion on the news. As a journalistic genre, it often remains relatively independent of written articles in the same publication. However, despite being a form of pictorial communication, the press cartoon does not refrain from integrating textual elements, which makes it clearly multimodal. Furthermore, alongside explicit intratextual visual elements, the communication of press cartoons is based on an essential complicity between the cartoonist and their audience. The cartoonist alludes to current news events, presupposing a shared knowledge base with their audience. This highlights the central role of context in press cartoon reading.

This pilot study considers any verbalisation of a press cartoon — that is, the transcription of a visual, multimodal message into written form — to be a form of intersemiotic translation (see e.g. Jakobson 1959, Perez González 2014, Sütiste 2021). At this stage, the study's aim is to identify, through the observation of such translations, the main means by which viewers make sense of cartoons. To this end, we conducted a small-scale study on the reception of seven drawings from *Helsingin Sanomat* (N1) and *Le Monde* (N6) with two groups of translation studies students at the University of Helsinki. The selected documents were retrieved from a larger corpus of press cartoons published in different outlets between November 2024 and April 2025. The participants were asked to answer the following two questions about each cartoon: (a) What is the cartoon's general meaning? and (b) How do you access that meaning? They were given 10 minutes to answer for each image, with the cartoon projected on a screen during this time.

In analysing the collected verbal renderings of the students, we will address the following research questions: (1) How unanimous are viewers in their understanding of the general meaning of the cartoons? (2) In terms of cotext, what kind of visual triggers (pictorial and textual) are most relevant in enabling viewers to access the desired meanings? What relations exist between these intratextual triggers? (3) In terms of context, what elements (e.g. intertextual or subtextual) need to be considered to understand these pictures? Under what conditions can press cartoons be considered as “understood”?

References

- Chen, Khin Wee, Robert Phiddian and Ronald Stewart 2017. Towards a Discipline of Political Cartoon Studies: Mapping the Field. In Milner Davis, J. (ed.) *Satire and Politics. Palgrave Studies in Comedy*. London: Palgrave Macmillan.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-56774-7_5
- Jakobson, Roman (1959) 2000. On Linguistic Aspects of Translation. In Venuti L. (ed.) *Translation Studies Reader*, 2nd edition, 232–39. London: Routledge.
- Perez-Gonzalez, Luis 2014. Multimodality in Translation and Interpreting Studies: Theoretical and Methodological Perspectives. In Bermann S. and C. Porter (eds), *A Companion to Translation Studies*
<https://doi.org/10.1002/9781118613504.ch9>
- Sütiste, Elin 2021. *Handbook of Translation Studies*, Vol. 5, pp. 127–134. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Anna Merikallio

University of Turku & University of Eastern Finland

Speculative genders in translation

Science fiction (SF) has discussed gender in new and imaginative ways for decades (Roberts 1993), which makes it particularly fruitful for studying nonnormative representations of gender. However, sometimes a domesticating translation may dilute gender diversity or even omit it altogether (Merikallio 2022). Hence, foreignization can be viewed as a more ethical strategy for translating nonnormative gender, especially in the SF context. Yet, Finnish literary translations seem to emphasise target language norms and the translator's invisibility and, therefore, favour domestication.

In my presentation, I will present the results of the second study of my doctoral thesis, in which I examine the nonnormative gender representations in two SF novels, Ursula K. Le Guin's *The Left Hand of Darkness* (1969) and Rivers Solomon's *An Unkindness of Ghosts* (2017), and their Finnish translations. The speculative gender systems in both novels can be seen as an attempt to reveal and subvert the predominant gender ideology.

The theoretical framework of the study consists of queer translation studies (e.g. Baer & Kaindl 2017, Démont 2018). The study also discusses the novels and their translations from the perspective of literary gender studies (e.g. Fuldernik 1999) and gender theory (e.g. Butler 2002, Rossi 2015). The study focuses especially on the ways in which the prevalent cultural norms and translation norms may affect how nonnormative gender is translated into Finnish. Following Venuti (2018), the study also considers how domestication and foreignization relate to questions of translation ethics in the transmission of identities.

The study utilises the method of rhetorical criticism outlined by Karen Bennett (2019) to view the texts and their representations of gender in a holistic manner. It analyses the material through three concepts: estrangement on the level of the source text; queering on the level of interpretation; and foreignization on the level of translation. All three can be used to reveal and subvert cultural norms and can therefore be used in unison to better understand the ethical aspects of translating gender.

References

- Baer, Brian James, and Kaindl Klaus (eds) 2017. *Queering Translation, Translating the Queer. Theory, Practice, Activism*. New York: Routledge.
- Bennett, Karen 2019. 'Between paradigms: a critical-rhetorical approach to the study of academic translation'. In Schögler, Rafael (ed.) *Circulation of academic thought: Rethinking methods in the study of scientific translation*. Bern: Peter Lang.
- Démont, Marc (2018). 'On Three Modes of Translating Queer Literary Texts'. In B. J. Baer and K. Kaindl (eds), *Queering Translation, Translating the Queer. Theory, Practice, Activism*. New York: Routledge.
- Merikallio, Anna 2022. 'Sukupuolen käännöksiä: Epänormatiivisen sukupuolen suomentamisesta' [Translating Gender: On the Finnish Translations of Nonnormative Gender], *Mikael*, 15, 58–73.
- Roberts, Robin 1993. *A New Species. Gender and Science in Science Fiction*. Urbana: University of Illinois Press.
- Rossi, Leena-Maija 2015. *Muuttuva sukupuoli. Seksuaalisuuden, luokan ja värin politiikkaa*. [Changing Gender. The Politics of Sexuality, Class and Colour.] Helsinki: Gaudeamus.
- Butler, Judith 2002 [1990]. *Gender Trouble*. 2. edition. London: Routledge.
- Venuti, Lawrence 2018 [1995]. *The Translator's Invisibility. A History of Translation*. 3. edition. London: Taylor & Francis.

Anne Männikkö

Turun yliopisto

Konfliktien ratkaisua ja ehkäisyä: suomalaisten lapsiperheiden sotakummikirjeenvaihto toisen maailmansodan aikana ja jälkeen

Suomeen kohdistunutta kummikirjeenvaihtoa ja täältä lähteneitä kirjeitä käännettiin 1940-luvulla keskellä maailmanlaajuisia konflikteja ja vielä konfliktin jälkimainingeissa 50-luvulla ja pitkään sen jälkeenkin. Käännöstoiminnan, kuten koko sotakummitoiminnan, tavoitteena oli konfliktista ja sen seurauksista kärsineiden lapsiperheiden auttaminen.

Tutkimukseni tuohon käännöstoimintaan liittyneistä käännöskulttuureista (Männikkö 2010, 2018; vrt. Prunç 1997, 2008 ja esim. Kujamäki 2011) ja meneillään oleva niihin kohdistuva väitöskirjatutkimukseni on osoittanut, että kyseinen käännöstoiminta ei ollut ongelmantonta, kuten ei ollut toiminnan kohteena ollut kirjeenvaihtokaan, itse kummitoiminnasta puhumattakaan. Tässä puheenvuorossani keskityn käännöstoimintaan ja sen kohteena olleeseen kirjeenvaihtoon liittyneisiin konflikteihin ja niiden vaaroihin.

Koska kirjeenvaihtoon ja sen kääntämiseen osallistui tai sen kanssa oli tekemisissä niin monia tahoja, myös konflikteihin oli mahdollisuuksia lukuisten eri osapuolten välisissä suhteissa. Eri osapuoliin kuuluivat ennen kaikkea kirjeenvaihdon varsinaiset osapuolet eli kummit ja avustettavat perheet, lukuisat kotimaiset tai ulkomaiset avustusorganisaatiot, käännöstoiminnan organisoiijat, kääntäjät ja postisensuurin takia myös ympäröivä yhteiskunta.

Esitykseni tavoitteena on analysoida suomalaisia lapsiperheitä koskeneeseen sotakummikirjeenvaihtoon ja sen kääntämiseen osallistuneiden eri toimijoiden välisiä ristiriitoja ja niiden uhkia, ennaltaehkäisyä ja ratkaisuja ja havainnollistaa niitä autenttisten esimerkkien avulla. Pyrin tällöin tarkastelemaan erityisesti käännöstoiminnan roolia eli sitä, millaisia ristiriitoja käännöstoiminnassa syntyi ja miten niitä ratkaistiin ja miten käännöstoiminnassa pyrittiin ennaltaehkäisemään kirjeenvaihdon itsensä aiheuttamia konflikteja.

Lähteet

Kujamäki, Pekka 2011: Sota, käännöskulttuurit ja toimijuus. In: Raila Hekkanen, Esa Penttilä & Nestori Siponkoski (Hg.): MikaEL – Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu. Electronic proceedings of the KäTu symposium on translation and interpreting studies. Vol. 5. Verfügbar unter: <https://journal.fi/mikael/issue/view/9211> [viitattu 12.1.2026].

Männikkö, Anne 2010: Sveitsiläiset kummikirjeet suomalaisille sotaorvoille – arjen tekstejä kääntämisen haasteina. In: Hekkanen, Raila/Penttilä, Esa/ Siponkoski, Nestori (Hg.): MikaEL – Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu. Electronic proceedings of the KäTu Symposium on translation and interpreting studies. Vol. 4. Verfügbar unter: <https://journal.fi/mikael/issue/view/9218> [viitattu 1.12.2026]

Männikkö, Anne 2018: Die Textsorte Patenbrief und ihre Subkategorien im Spiegel der Korrespondenz zwischen finnischen Kriegswaisenfamilien und ihren ausländischen Kriegspaten und -patinnen. In: Lenk, Hartmut E. H. / Garavelli, Enrico (Hg.): *Scriver lettere / Briefe schreiben / Écrire des lettres: Tipologie, fruizione, corpora / Typologie, Verwendung, Korpora / Typologies, utilisation, corpus*. Vol. CII. Helsinki: Mémoires de la Société Néophilologique de Helsinki. S. 95–109.

Prunç, Eric 1997: Translationskultur. (Versuch einer konstruktiven Kritik des translatorischen Handelns.) *TextconText* 11 = NF 1, S. 99–127.

Prunç, Eric 2008: Zur Konstruktion von Translationskulturen. In: Schippel, Larisa (Hg.): *TRANSLATIONSKULTUR – ein innovatives und produktives Konzept*. Berlin: Frank & Timme, S. 19–41.

Kielellinen U-käännös? Kieliopillispragmaattisen informaation kääntäminen ja kääntämättä jättäminen

Käännöstieteen tutkijat korostavat usein voimakkaastikin käännös- ja kielitieteen välisiä eroja, ja viime vuosikymmeninä käännöstiedettä luonnehtineet käännteet ovat vieneet tieteenalaa kauemmas kielentutkimukselle tyypillisistä kysymyksistä (Snell-Hornby 2006). Käännös- ja kielitieteen rinnakkaiseloa voikin luonnehtia harmonian ja konfliktin rajapinnaksi.

Esitelmämme hakee inspiraatiota kieliopin ja kääntämisen sekä kieliopillisten ja muiden käännösongelmien välisistä suhteista (Tommola 1997). Taustalla on myös ajatus, että neuroverkkojen ja tekoälyn aikaansaamassa murroskohdassa käännösalan ammattilaiset voivat erottua työelämässä edukseen sen ansiosta, että he hallitsevat perinteiset kieli- ja kääntämistaidot. Näihin taitoihin kuuluu myös mikro- ja makrotason kontrastiivinen analyysi kielten ja kulttuurien välillä.

Analysoimme esitelmässämme puhuttua vuorovaikutusta (tulkattu kuulustelu) ja puheen ja ajatusten representointia (suomennettu kaunokirjallisuus). Tarkastelemme tarjoumia ja rajoitteita, jotka ohjaavat kieliopillispragmaattisten kategorioiden kuten verbien ja partikkelien muuttumista ja pysyvyyttä näissä kahdessa translationaalisessa tilassa. Aineistomme koostuu yhdysvaltalaisen kirjailijan Elizabeth Stroutin romaanista *Oh William!* ja sen suomennoksesta *Voi William!* sekä suomen ja englannin välillä tulkatun oleskelulupakuulustelun äänitallenteesta ja litteraatista.

Analyysimme tavoitteena on verrata lähde- ja tulotekstissä esiintyvien puhujatahojen välisiä indeksikaalisia, affiliaatiivisia ja epistemologisia suhteita. *Indeksikaalisuuden* osalta tarkastelemme sosiaalisten viittaussuhteiden verkostoja, jotka aktivoituvat tekstissä tehtyjen valintojen myötä (Blommaert 2006), ja *episteemisyyden* kannalta tutkimme, kuka tietää mitä, suhteessa mihin ja millä perusteella. *Affiliaation* suhteen analysoimme tekijöitä, jotka mahdollistavat sen, että kontekstissa esiintyvä lausuma voidaan tulkita samanlinjaiseksi muiden puhujien position kanssa (Lindström ja Sorjonen 2012). Kolmitasoisen analyysin perusteella pohdimme erilaisten käännösvalintojen seurauksia tekstissä materialisoituvan näkökulman tai fokalisaation kannalta (Simpson 1993).

Lähteet

Blommaert, Jan 2006: How Legitimate Is My Voice? A Rejoinder. *Target* 18:1, 163–176.

<https://doi.org/10.1075/target.18.1.09blo>

Lindström, Anna ja Sorjonen, Marja-Leena 2012: Affiliation in Conversation. Teoksessa: Jack Sidnell ja Tanya Stivers (toim.) *The Handbook of Conversation Analysis*. Chichester : Wiley-Blackwell, 250–369.

<https://doi.org/10.1002/9781118325001.ch17>

Simpson, Paul 1993: *Language, Ideology and Point of View*. London: Routledge.

Snell-Hornby, Mary 2006: *The Turns of Translation Studies. New Paradigms or Shifting Viewpoints?* Amsterdam: John Benjamins.

Tommola, Hannu 1997: Onko kieliopillisiä käännösongelmia olemassa? Teoksessa Nina Korimo-Girod (toim.) *Kontrastiivinen tarkastelu kääntäjän apuna*. Helsinki: Département des langues romanes, 31–57.

Sanna Nordlund

Jyväskylän yliopisto

Kuka onkaan tekijä?

Viittojaan osoittavien muotojen merkityksiä suomalaisessa viittomakielessä tulkauksen näkökulmasta

Esitelmä tarkastelee sellaisten ilmausten tulkkauksista suomalaisesta viittomakielestä (svk) suomen kielelle, joissa esiintyy viittojaan suuntautuva osoitus tai viittojaan suunnattu verbaali. Viittomakielistä kerrontaa tulkattaessa aikuisena svk:tä oppineilla on toisinaan vaikeuksia tunnistaa, kenestä puhutaan. Haaste voi liittyä siihen, että viittojaan suuntautuvaa osoitusviittomaa (OS^{→1}), jonka perusmerkitys on 'minä', käytetään hyvin moneen erilaiseen viittaukseen, ja suunnattava verbaali voidaan suunnata viittojaan (esim. KATSOA^{1→vas}), vaikkei tarkoiteta viittojaa vaan jotakuta muuta.

Aineistona on keskustelua, narratiiveja ja asiatekstiä kahdesta svk:n korpusprojektista (Kuurojen Liitto 2016; Jyväskylän yliopisto 2019). Esitelmässä analysoidaan, mitä eri merkityksiä viittojaan suunnatuilla muodoilla on ja miten nämä voidaan kääntää tulkattaessa suomen kielelle.

Tulokset osoittavat, että viittojan keho voi edustaa monenlaisia tarkoitteita, eikä suomen kielen yksikön 1. persoonan muotoja käytetä samalla tavalla. Pronominina käytetty OS^{→1} viittaa useimmiten viittojaan. Se voi kuitenkin viitata muuhun henkilöön paitsi siteerattaessa toista henkilöä, myös peruskerronnassa, jolloin käänkösvastineena toimii 3. persoonan pronomini 'hän'. Myös viittaus geneeriseen tarkoitteeseen voidaan tehdä viittomalla OS^{→1}, kun taas suomen kielessä käytetään tyypillisesti 3. persoonan muotoja. Vaikka muoto on yksiköllinen, se voi viitata useampaan henkilöön, jolloin se on käännettävä monikollisella pronominilla 'me'. OS^{→1}-viittomaa voidaan käyttää myös avoimeen viittaukseen (Nordlund 2019), jolloin vastineena voi toimia esimerkiksi suomen kielen 'minä' (Helasvuo 2008) tai nollapersoona (Laitinen 2006). Viittojan keho voi siis edustaa eri tarkoitteita, ja tällöin myös verbaali, joka on suunnattu viittojaan, viittaa viittojan edustamaan tarkoitteeseen eikä välttämättä viittojaan.

Viittojaan suuntautuvien muotojen merkityksistä ei ole aiempaa kattavaa tutkimusta, eikä niiden tulkkauksista suomen kielelle ole aiemmin tutkittu. Olisi tärkeää, että tulkki tunnistaisi erilaiset viittojaan suuntautuvan muodon mahdolliset käytöt ja osaisi analysoida merkityksen kussakin tilanteessa tehdäkseen tietoisien tulkkauksratkaisun ja välttääkseen tulkkauksvirheitä.

Lähteet

Helasvuo, Marja-Liisa. 2008. Minä ja muut: Puhujaviitteisyys ja kontekstuaalinen tulkinta. *Virittäjä* 112(2). 186–206.

<https://journal.fi/virittaja/article/view/40660>.

Jyväskylän yliopisto. 2019. *Suomalaisen viittomakielen korpus*. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2019012321>.

Kuurojen Liitto. 2016. *Kipo-korpus. Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010 -korpus, versio 2*.

<http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2020112921>.

Laitinen, Lea. 2006. Zero person in Finnish: A grammatical resource for construing human reference. Teoksessa Marja-Liisa Helasvuo & Lyle Campbell (toim.), *Grammar from the human perspective: Case, space and person in Finnish*, 209–231. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. DOI:

<https://doi.org/10.1075/cilt.277.15lai>

Nordlund, Sanna. 2019. Agent defocusing in two-participant clauses in Finnish Sign Language. *Glossa: a journal of general linguistics*, 4(1), 82. DOI: <http://doi.org/10.5334/gjgl.801>.

Mari Pakkala-Weckström, Marjut Alho

Helsingin yliopisto

Developing students' AI literacy in translator training

In this paper we study how translator education can develop students' AI literacy through post-editing courses. AI literacy is approached as a multidimensional construct encompassing understanding AI mechanisms, interaction through effective prompting, critical evaluation of outputs, language awareness, and ethical responsibility (e.g. Zang & Doherty 2025, Breskas et al. 2025).

Our research material consists of qualitative data from student reflections from two AI-related courses taught at the University of Helsinki in 2024, where the students analysed and post-edited texts as part of a collaboration with A-lehdet (A-lehdet 2025). The students' course reports (n=28) were analysed and coded with Atlas.ti.

The coding was conducted using a theory-informed qualitative content analysis, in which students' course reports were coded according to predefined AI-literacy categories (as listed above). In addition, inductive subcodes were applied to capture students' prior experience, preconceptions and attitudes toward AI, and metacognitive reflections on their linguistic, technical, and evaluative competencies.

The analysis suggests that structured engagement with AI-assisted translation tasks promotes deep learning beyond technical skills. Initially, the students had diverse preconceptions and attitudes, often assuming AI-generated texts to be flawless or fearing technology's impact on creativity. Course activities—detecting and analysing errors, experimenting with prompts, and class and group discussions—challenged these assumptions, fostering critical and metacognitive awareness.

From a pedagogical viewpoint, the design of these courses encouraged the students' reflective practices: they were able to articulate their reasoning for edits, evaluate their linguistic competence, and acknowledge the need for continuous skill development.

Our findings suggest that AI literacy in translator education is not merely operational but epistemic and ethical: students acquire strategies to question algorithmic authority, maintain professional standards, and adapt to evolving technologies. From an adult education perspective, such courses exemplify transformative learning by fostering autonomy, encouraging critical thinking, and reinforcing responsibility in technology-mediated work. Integrating AI literacy into translation curricula thus prepares future professionals for a dynamic language industry.

Keywords: AI literacy, translator education, post-editing, pedagogical design

References

- A-lehdet. (2025, January 13). A-lehdet vie suomalaisen elämäntavan maailmalle – kansainvälinen Kotona-sivusto avaa uuden aikakauden lifestyle-mediassa. A-lehdet. <https://www.a-lehdet.fi/artikkelit/a-lehdet-vie-suomalaisen-elamantavan-maailmalle-kansainvalinen-kotona-sivusto-avaa-uuden-aikakauden-lifestyle-mediassa>
- Breskas, A., Hansen-Schirra, S., & Kapnas, D. (published online). AI and digital literacy in translation competence development. *SKASE Journal of Translation and Interpretation*, 18(2). <https://doi.org/10.33542/jti2025-s-7>
- Zhang, J., & Doherty, S. (2025). Investigating novice translation students' AI literacy in translation education. In *The Interpreter and Translator Trainer*, (pp. 1–20). <https://doi.org/10.1080/1750399X.2025.2541478>

Eliisa Pitkäsalo

Università di Napoli L'Orientale, Tampereen yliopisto

Vaula Haavisto

Tampereen yliopisto

Sarjakuva-asiakirja konfliktin liennyttäjänä

Kääntämistä ja tulkkausta voidaan tarvita erilaisten jännitteiden purkamiseen tai konfliktien käsittelyyn. Sarjitus- tutkimusryhmämme *Sanasta kuvaksi* -hankkeessa (Koneen säätiö, 2020–2024) työmme kohteena olivat sosiaalihuollon asiakirjat, jotka liittyivät ihmisten väliin konflikteihin eroperheissä. Perheessä saattaa olla tilanne, jossa lapsi tapaa toista vanhempaansa vain valvotusti erityisissä tapaamispaikoissa esimerkiksi riitaisen eron jälkeen. Vanhempien välinen konflikti voi saada aikaan sen, että perheenjäsenten kyky sietää muutoksia ja selviytyä uusista tilanteista on tilapäisesti heikentynyt.

Sanasta kuvaksi -hankkeessa käänsimme sarjakuvaksi tekstimuotoiset säännöt, jotka ovat käytössä Ensi- ja turvakotien liiton ylläpitämässä tapaamispaikoissa. Asiakirjatekstin kääntäminen sarjakuvan muotoon nosti esiin monien kiinnostavien lähtötekstin ja käännöksen suhdetta ja multimodaalisen tekstin erityispiirteitä koskevien seikkojen lisäksi myös kysymyksen visuaalisen muodon mahdollisuuksista konfliktin hallinnassa. Jos konfliktoituneessa tilanteessa olevien vanhempien kyky omaksua tietoa on heikentynyt, he tarvitsevat erityisen selkeästi jäsenneiltyä informaatiota.

Esitelmässämme keskustelemme siitä, miten sarjakuvassa voidaan käyttää visuaalisia keinoja niin, että sarjakuva ei ainakaan kärjistä konfliktia. Tarkastelemme tekemäämme käännöstä eksplisiittistämisen näkökulmasta (Ketola 2021; Klaudy 2008) ja suhteutamme löydöksiämme konfliktiteorian viitekehykseen (ks. esim. Ervasti & Nylund 2014). Esitämme esimerkkejä sarjakuvaruuduista, joita suunnitellessamme jouduimme puntaroimaan, mikä lähtötekstissä jää tyystin piiloon tai ei ainakaan kovin hyvin välity kirjallisesta tekstistä ja on siksi tarpeen esittää eksplisiittisesti. Käännöstieteen keskeinen kysymys lähtötekstin ja käännöksen suhteesta avautuu sarjakuvamuotoisen asiakirjan tapauksessa kysymykseksi siitä, mitä uusia ilmaisun mahdollisuuksia sarjakuva tarjoaa ja millaisia viestejä tai tunnevaikutuksia kuvat voivat välittää.

Lähteet

Ervasti, Kaijus & Anna Nylund 2014. *Konfliktinratkaisu ja sovittelu*. Helsinki: Edita.

Ketola, Anne 2021. Visual explicitation in intersemiotic translation. *Stridon* 1:1, 103–122.

Klaudy, Kinga. 2008. Explicitation. Teoksessa Mona Baker & Gabriela Saldhana (toim.) *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge, 80–85.

Frederike Schierl
Tampereen yliopisto

Kohti saavutettavampaa oppimista - Miten ihmisten kääntämät ja konekäännetyt tekstitykset vastaanotetaan oppimisen kontekstissa

Globalisoituneessa nyky-yhteiskunnassa koulutuksella on tärkeä merkitys kilpailukyvyn säilyttäjänä. Vaikka opetusvideoiden katselusta on tullut helpompaa kuin koskaan ja ne tarjoavat tärkeän tiedonlähteen nykyisessä oppimiskontekstissa (ks. Persike 2020), videoiden helppo saatavuus ei automaattisesti tee niistä saavutettavia. Audiovisuaalisen aineiston määrän jatkuva kasvu lisää myös audiovisuaalisia käännöksiä tapauksissa, joissa käyttäjä ei osaa videon kieltä (riittävän hyvin). Tekstityksestä on tullut tärkeä ja tehokas apuväline tällaisen materiaalin saavutettavuuden lisäämiseen ja parantamiseen. Sen tarve on kuitenkin kasvanut niin suureksi, että tarvitaan myös muita keinoja kuin ammattikäntäminen. Konekääntämisen potentiaali osana tekstityskääntämisen työkulkua onkin kasvava kiinnostuksen kohde.

Hu ym. (2020) ja Tuominen ym. (2023) toteavat, että konekäännetyillä tekstityksillä on potentiaalia, mutta Koponen ym. (2021) osoittavat, että niiden laatuun liittyy edelleen huolenaiheita.

Tässä esitelmässä esittelen tuloksia äskettäin valmistuneesta väitöskirjaprojektistani, jossa tutkin ihmisten kääntämien ja konekäännettyjen tekstitysten vastaanottoa. Tutkitut kieliparit olivat suomi-saksa, saksa-suomi ja suomi-englanti. Kahdessa peräkkäin tehdyssä vastaanottotutkimuksessa, jotka perustuivat Gambierin 3R-malliin (Gambier 2009), tutkittiin vaikutussuhteita huomion kohdentamisen, kognition, ja koehenkilöiden henkilökohtaisten asenteiden välillä. Näitä mitattiin useilla menetelmillä: itse suunnitellulla ymmärtämisen testillä, NASA Task Load -lomakkeella, User Experience Questionnaire -lomakkeella ja katseenseurannalla.

Tutkimukset osoittavat, että koehenkilöt pitävät enemmän ihmisten kääntämistä tekstityksistä, jos ne ovat saatavilla, mutta konekäännetyt tekstitykset voivat olla mahdollinen väliaikainen ratkaisu, sillä niitä ei pidetä sen häiritsevämpinä kuin ihmisten kääntämät tekstitykset. Konekäännetyillä tekstityksillä on siksi paljon potentiaalia tulevaisuudessa, vaikka korkeat laatuvaatimukset rajoittavat niiden käyttöä useissa tilanteissa.

Lähteet

- Gambier, Yves. 2009. "Challenges in Research on Audiovisual Translation." In *Translation Research Projects 2*, edited by Pym, Anthony and Alexander Perekrestenko, 17–25. Tarragona: Intercultural Studies Group.
- Hu, Ke, Sharon O'Brien, and Dorothy Kenny. 2020. "A Reception Study of Machine Translated Subtitles for MOOCs." *Perspectives* 28 (4): 521–38. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2019.1595069>.
- Koponen, Maarit, Tiina Tuominen, Maija Hirvonen, Kaisa Vitikainen, and Liisa Tiittula. 2021. "User Perspectives on Developing Technology-Assisted Access Services in Public Broadcasting." *Bridge: Trends and Traditions in Translation and Interpreting Studies* 1 (2): 47–67.
- Persike, Malte. 2020. "Videos in der Lehre: Wirkungen und Nebenwirkungen." In *Handbuch Bildungstechnologie*, edited by Helmut Niegemann and Armin Weinberger, 271–301. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-662-54368-9_23.
- Tuominen, Tiina, Maarit Koponen, Kaisa Vitikainen, Umut Sulubacak, and Jörg Tiedemann. 2023. "Exploring the Gaps in Linguistic Accessibility of Media: The Potential of Automated Subtitling as a Solution." *Journal of Specialised Translation*, no. 39, 77–89.

Mattia Thibault

Tampere University

Translating Ancient Athens: An Interreal Translation Case Study

In this presentation I will engage with a specific case study on interreal translation (i.e. intersemiotic translations across different “realities”, as between the real world and virtual reality, see Thibault 2024): the recreation of ancient Athens in the videogame *Assassin’s Creed Odyssey*. The creation of historical digital games involves different forms of *translation* (understood here in a wide sense) to offer certain representations of historical periods, places, and characters (Idone Cassone & Thibault 2016). In the case of *Assassin’s Creed Odyssey*, they include an interreal translation, where different historical locations, including Ancient Athens, are recreated in digital form and presented as *faithful* translations of the original. The game, in fact, strongly advertises its historical realism and attention to sources and archaeological data, so much that it also offers a “discovery tour”: an educational tool that allows to visit the digital model without having to engage with the game content, but rather “visiting” the past as a tourist.

My analysis will focus on three layers: paratextual, translational, and semiospheric.

In the paratextual layer, I will focus on the discursive strategies adopted in promotional materials to reinforce the idea that there is a possible “equivalence” between the source and the target. This is a rhetorical operation, that aims to implicitly characterise the in-game digital city as a valid translation of the city from Greek Antiquity.

In the translational layer, I will look on the different elements and processes necessary for the interreal translation. In particular, I will focus on defining an original text – ancient Athens – that is no longer existent, and whose traces have been preserved and manipulated according to identitarian politics (Katsiardi-Hering 2020). The translation, therefore, operates on the base of a sort of *retroversion* (see Salvesen 2021) based on a variety of other texts (archaeological elements, ancient sources, historical reconstructions...). In parallel, I will also engage with the target text, and in particular how the *skopos* of the translation (that of becoming part of a video game and an educational tool) has influenced and shaped it.

Finally, in the semiospheric layer, I will use Lotman’s idea of *semiosphere* (Lotman 1990), and in particular its opposition between centre and periphery, to look at how the interreal translation efforts focused on some precise spaces of the city, and what strategies the game designers adopted to fill historical voids.

References

- Idone Cassone, Vincenzo, and Mattia Thibault. "The HGR framework: A semiotic approach to the representation of history in digital games." *gamevironments* 5 (2016): 49-49.
- Katsiardi-Hering, Olga. "The Role of Archaeology in Forming Greek National Identity and Its Embodiment in European Identity." *European Review* 28, no. 3 (2020): 448–58. <https://doi.org/10.1017/S1062798719000577>.
- Lotman, Yuri M. "Universe of the Mind. A semiotic theory of culture", Indiana University Press (1990).
- Salvesen, Alison. "Textual Criticism, Translation Studies, and Symmachus’s Version in the Book of Job." *Textus* 30, no. 1 (2021): 43-63.
- Thibault, Mattia. "Exploring Interreal Translation." *MikaEL* 17, no. 1 (2024): 155-171.

Mari Vainikka

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Kulttuurin käsite asioimistulkkauksessa

Kulttuuri on hyvin keskeinen ilmiö käänntieteesä ja tulkkausten tutkimuksessa. Kun teksti tai puhe siirretään lähdekieleltä kohdekielelle, katsotaan, että siirto tapahtuu samalla lähdekulttuurista kohdekulttuuriin. Tulkkausta ja kääntämistä luonnehditaan myös yleisesti kulttuurienväliseksi viestinnäksi. Kulttuuri on kuitenkin hyvin abstrakti, epämääräinen ja kiistanalainen käsite, eikä käänntieteesäkään ole täysin selvää, mitä ”kulttuurilla” tarkoitetaan (Koskinen 2004, 150). Kulttuurin käsite on myös yleensä lainattu joltakin toiselta tieteenalalta (käänntieteen monitieteisyydestä ks. Gambier & van Doorslaer 2016, 3–4). Tämä pätee erityisesti asioimistulkkausten tutkimukseen, jossa kulttuurin määritelmä – jos se ylipäänsä mainitaan – on usein peräisin esimerkiksi antropologiasta tai kulttuurintutkimuksesta (ks. esim. Felberg & Skaaden 2012; Gustafsson ym. 2013).

Tarkastelen sektioesitelmässä kulttuurin käsitettä asioimistulkkauksessa. Esitelmä perustuu haastatteluaineistoon (n=10), jonka olen kerännyt vuosina 2022–2023 (Vainikka 2024). Puolistrukturoiduissa teemahaastatteluisissa asioimistulkkeja (n=5) ja tulkkien kanssa toimivia maahanmuuttajapalveluissa työskenteleviä virkailijoita ja muita tahoja (n=5) pyydettiin kertomaan, mitä kulttuuri heidän mielestään on ja millä tavalla se ilmenee tulkkaustilanteissa. Aineiston analyysi osoittaa, että haastateltavat määrittelivät kulttuurin implisiittisesti ja eksplisiittisesti monilla usein ristiriitaisilla tavoilla, jotka eivät välttämättä vastanneet abstrakteja teoreettisesti muodostettuja kulttuurin määritelmiä. Toisaalta kulttuurin katsottiin aiheuttavan monikielisessä viestinnässä pulmia, joiden ratkominen on kuitenkin tulkeille pitkälti ongelmallista heidän rajoitetun roolinsa vuoksi.

Lähteet

- Felberg, T. & Skaaden, H. (2012). The (de)construction of culture in interpreter-mediated medical discourse. *Linguistica Antverpiensia, New Series – Themes in Translation Studies*, 11, 95–112. <https://doi.org/10.52034/lanstts.v11i.298>
- Gambier, Y. & van Doorslaer, L. (2016). Disciplinary dialogues with translation studies. Teoksessa Y. Gambier & L. van Doorslaer (toim.), *Border crossings: Translation studies and other disciplines* (s. 1–21). John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/btl.126>
- Gustafsson, K., Norström, E. & Fioretos, I. (2013). The interpreter – A cultural broker? Teoksessa C. Schäffner, K. Kredens & Y. Fowler (toim.), *Interpreting in a changing landscape: Selected papers from Critical Link 6* (s. 187–202). John Benjamins.
- Koskinen, K. (2004). Shared culture? Reflections on recent trends in Translation Studies. *Target* 16(1), 143–156. <https://doi.org/10.1075/target.16.1.09kos>
- Vainikka, M. (2024). Interpreters’ and service providers’ views on culture and interaction in public service interpreting. *Cultus. The Journal of intercultural mediation and communication*, 17(2), 128 – 155. http://www.cultusjournal.com/files/Archives/Cultus_17_2.pdf

Satu Valkiainen

Tampereen yliopisto

Kysynnän, tarjonnan ja tarpeen harmoniaa hakemassa – monikielisen viestinnän opetussuunnitelmatyö

Käsittelen esitelmässäni Tampereen yliopiston monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriohjelman opetussuunnitelmatyötä. Opetussuunnitelmaan kohdistuu ristiriitaisia odotuksia: toisaalta tarkoitus olisi, että yliopistosta valmistuvat kääntäjät, tulkit ja muut kieliasiantuntijat olisivat saavuttaneet EMT (European Master's in Translation) -verkoston jäsenyliopiston laatuvaatimusten mukaiset kompetenssit (ks. EMT expert group 2022), toisaalta yliopistotasolla on asetettu tavoitteeksi tavoiteajassa valmistuminen ja myös käytettävissä olevat resurssit asettavat oman rajoitteensa.

Tampereen yliopistossa opetussuunnitelmakaudet ovat kolmevuotisia, ja seuraavan opetussuunnitelmakauden (2027–2030) suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Suunnittelutyön tueksi toteutin marraskuussa 2025 Tampereen yliopiston monikielisen viestinnän ja käännöstieteen (Moviko) opiskelijoille ja opettajille suunnatun kyselyn osana yliopistopedagogiikan opintojeni yhteisöllisen kehittämistehtävän kurssia. Tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden ja opettajien näkemyksiä siitä, mikä on toimivaa nykyisessä opetussuunnitelmassa (2024–2027), ja mitä olisi syytä muuttaa seuraavassa opetussuunnitelmassa (2027–2030). Kysymysten muotoilussa otin huomioon yliopistotason tavoitteen opetussuunnitelmatyölle, ja siksi kyselyssä kysyin myös mielipiteitä siitä, mikä estää tai hidastaa tavoiteajassa valmistumista.

Esitelmässäni kerron kyselystä sekä siihen saaduista vastauksista ja pohdin, miten niitä voi soveltaa opetussuunnitelmatyössä.

Lähteet

EMT expert group 2022. European Master's in Translation Competence Framework 2022. Saatavilla:

https://commission.europa.eu/system/files/2022-11/emt_competence_fw_k_2022_en.pdf (9.1.2026)

Bryan Vallecalle

University of Turku: Utuling (PhD student)

Reception of Sillanpää's translations in the French press in a context of conflict (1935–1945)

My presentation is an attempt to consider translation as a diplomatic tool in a period of conflict. More specifically, I propose to analyse mainly the media reception of Sillanpää's works translated into French before and during the interwar period, from 1935 to 1945. The main journalistic source for this presentation is the online press archives (RetroNews) of the National Library of France (BnF).

The aim is to understand the mechanisms of this form of cultural exchange during the interwar period and to draw inspiration from it to strive for greater European harmony.

The current situation is increasingly reminiscent of the interwar period: economic crisis, rise of political extremism, and war on Europe's doorstep. Here, I propose to observe and understand the effect that the translation of Finnish literature into French may have had on strengthening cultural ties between Finland and France.

During the interwar period as well as during the war, several attempts were made to form alliances between Finland and other European countries. Although Finland attracted the sympathy of Western European states at the beginning of the war (Jutikkala, 1996: 440), French and British friendship was only symbolic (Smotkine, 1986: 34). On the one hand, France, defeated by Germany, was obviously unable to contribute much. On the other hand, Germany, which seemed an obvious ally against Russia, especially after Finland gained independence (Jutikkala, 1996: 400-402), was unable to intervene because of the then secret German-Soviet pact signed before the Winter War.

It is therefore not a question of rewriting history, but of understanding when it is still possible to act in a period of conflict. The military results of the Winter War and the Continuation War are recognized throughout the world, but the formation of alliances undoubtedly played a more important role in the survival of the Finnish state. Sillanpää's French translator, Jean-Louis Perret worked to bring Finland and France closer together, notably by defending the Finnish state against Soviet aggression (Seppälä, 2014: 147, 157). His voice was also heard through French medias whether showcase his opinion about the war in Finland or to promote his work related to it, such as the publication of his book *La Finlande en Guerre* (Courrier de Saône-et-Loire, 1940: 4).

References

- Courrier de Saône-et-Loire. (1940, April 16). *Les troupes britanniques débarquent à Narvik et en plusieurs autres points de la Norvège*. Retrieved from RetroNews, Bibliothèque nationale de France.
https://www.retronews.fr/journal/courrier-de-saone-et-loire/16-avril-1940/4/27b37d47-f196-44af-be24-22ec8090a77b?search_text=Jean-Louis+Perret+Finlande
- Jutikkala, E., Pirinen, K., Sjöblom, P., & Werner Söderström osakeyhtiö, kustantaja. (1996). *A history of Finland* (5th rev. ed.). WSOY.
- Seppälä, E. (2014) Ranskalainen Eurooppa ja suomalainen Suomi: Jean-Louis Perret kulttuurinvälittäjänä ja verkostoitujana 1919–1945. Helsinki: University of Helsinki.
- Smotkine, H. (1986). *La Finlande*. Paris: Presses Universitaires de France.

Gun-Viol Vik

Anu Viljanmaa

Tampereen yliopisto

Simultaaniselkotulkkaus suomalaisessa kontekstissa – vaatimuksista ja prosessista simuloidun tulkkaustilanteen pohjalta

Selkokielen tarkoitus on mahdollistaa tasa-arvoista ja itsenäistä toimintaa henkilöille, joille yleiskieli on liian vaikeaa. Selkokieli on kielimuoto, jota on muokattu yleiskieltä yksinkertaisemmaksi ja ymmärrettävämmäksi (Leskelä 2022: 40). Selkokielistämistä esiintyy jossakin määrin tavanomaisissa tulkatuissa tilanteissa, kun tulkki pyrkii välittämään tulkattavan sisällön ymmärrettävästi. Esitelmässä käsittelemme kuitenkin selkotulkkausta, jossa tulkin nimenomainen tehtävä on välittää puhutut sisällöt selkokielelle, ja tämä on sekä puhujien että yleisön tiedossa.

Selkotulkkauksessa on otettava huomioon kuulijoiden kielelliset ja kognitiiviset edellytykset ymmärtää puhetta. Selkotulkin tulee aktiivisesti puuttua lähdetekstiin, suodattaa tietoa ja lisätä selityksiä. Tämä ei ole linjassa tulkin yleisen ammattietiikan kanssa, jossa korostetaan tarkkuutta ja kattavuutta. (Rubanovsky-Paz, Karas & Yalon-Chamovitz 2024:402–408.)

Kielensisäinen selkotulkkaus on puhutun sanoman mukauttamista samankieliseksi selkopuheeksi. Kieltenvälisessä selkotulkkauksessa alkuperäinen puhe tulkataan toisenkieliseksi selkopuheeksi. Selkotulkkaus voi olla simultaanista tai konsekutiivista.

Kansainvälisesti on järjestetty simultaanista selkotulkkausta yleisötilaisuuksissa (Vik & Viljanmaa, 2025). Simultaaniselkotulkkaukselle voi olla tilaa myös Suomessa, jossa selkokielen tarve on tiedossa ja selkomukauttaminen ja selkokielelle kääntäminen ovat yleistymässä.

Sektioesitelmässä analysoimme simuloidun tiedotustilaisuuden avulla, minkälaisia muokkauksia tulkki voi tehdä kielensisäisessä simultaaniselkotulkkauksessa. Tulkkausten kuviteltu yleisö on maahanmuuttajia, joiden suomen kielen hallinta on Eurooppalaisen viitekehyksen tasolla A2. Aineistoa varten toinen meistä laati simuloidun suomenkielisen puheenvuoron ja toimitti tavanomaista taustamateriaalia tulkkausta varten toiselle, joka valmistautui tulkkaamaan ja tulkki puheenvuoron kielensisäisesti kuvitellulle yleisölle. Ennen tehtävää kokosimme tulkkausta varten kansainvälisistä lähteistä selkotulkkausten ja suomalaisista lähteistä selkopuheen periaatteita. Prosessin vaiheet ja tulkkeen dokumentoimme analyysia varten.

Esitelmässä tarkastelemme keskeisiä havaintoja selkotulkkauksesta, simuloidun tilanteen tulkkeesta ja siihen johtavasta prosessista. Yleisön kanssa pohdimme, mitä simultaaniselkotulkkaus voisi olla suomalaisessa kontekstissa.

Lähteet

- Leskelä, Leela (2022). SELKOPUHETTA! Puhuttu selkokieli kehitysvammaisten henkilöiden ja ammattilaisten vuorovaikutuksessa. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-8764-2>
- Rubanovsky-Paz, Judith, Karas, Hilla & Yalon-Chamovitz, Shira (2024). Simultaneous Easy Language interpreting as a new form of simultaneous interpreting. Teoksessa: Linda Pillière & Özlem Berk Albachten (toim.) *The Routledge handbook of intralingual translation*. Lontoo: Routledge, 395–410
- Vik, Gun-Viol, & Viljanmaa, Anu (2025). Kielellinen ja kognitiivinen saavutettavuus simultaaniselkotulkkauksella. *Mikael: Kääntämisen ja tulkkausten tutkimuksen aikakauslehti*, 18(3), 456–480. <https://doi.org/10.61200/mikael.164075>

Anu Viljanmaa

Tutkimuskeskus Plural, Tampereen yliopisto

Tulkin rooli(t) sosiaalityön arjessa konflikteista harmoniaan

Sektioesitelmä. Tulkin rooli on kiinnostanut tutkijoita pitkään ja pysyvästi. Tulkin perimmäistä tehtävää ja roolia eri viestintätilanteissa on tutkittu niin tulkkauspalveluiden käyttäjien kuin tulkkien itsensä näkökulmasta (esim. Anderson 1976/2002; Roy 1993/2002; Leanza 2005; Hsieh & Kramer 2012; Okoniewska 2022). Tulkkien ammattisäännöt pyrkivät osaltaan määrittämään tulkin tehtävää ja roolia yleisellä tasolla, näin Suomessa esimerkiksi Tulkin ammattisäännöstö. Viestintätilanteesta ja sen osapuolista riippuen tulkin rooli elää kuitenkin käytännössä. Eri viranomaisryhmillä voi olla eri odotukset tulkille, ja odotukset voivat vaihdella myös samalla viranomaisella riippuen käsillä olevasta asiakastilanteesta.

Tarkastelen sektioesitelmässä tulkin roolia Suomessa toimivien sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta. Aineisto koostuu 13 sosiaalityöntekijän teemahaastattelusta vuodelta 2023. Haastattelut tehtiin Teams-haastatteluina, ne tallennettiin ja litteroitiin sanatarkasti analyysiä varten. Haastatteluissa sosiaalityöntekijät kertovat monipuolisesti kokemuksistaan tulkin kanssa työskentelystä, siihen liittyvistä haasteista ja onnistumisista. Tulkin kanssa yhdessä koetut haastavat konfliktitilanteet yhtä lailla kuin harmoninen yhdessäolo kolmistaan nousevat haastatteluissa esille. Esitelmää varten aineistosta on eritelty kohdat, joissa sosiaalityöntekijöiden käsitys tulkin tehtävästä tai roolista nousee esiin. Esiin piirtyviä käsityksiä ja kuvauksia verrataan aiemmissa tutkimuksissa havaittuihin mielikuviin ja metaforiin tulkin perimmäisestä tehtävästä viestintätilanteessa (esim. Roy 1993/2002; Hsieh & Kramer 2012).

Lähteet

- Anderson, Bruce R. W. (1976/2002). Perspectives on the Role of the Interpreter. Teoksessa: Pöchhacker, Franz & Miriam Shlesinger (toim.) *The Interpreting Studies Reader*. London/New York: Routledge, 208–217.
- Hsieh, Elaine & Eric Mark Kramer (2012). Medical interpreters as tools: Dangers and challenges in the utilitarian approach to interpreters' roles and functions. *Patient Education and Counseling* 89, 158–162.
- Leanza, Yvan (2005). Roles of community interpreters in pediatrics as seen by interpreters, physicians and researchers. *Interpreting* 7 (2), 167–192.
- Okoniewska, Alicja M. (2022). Interpreters' roles in a changing environment. *The Translator* 28(2), 139–147.
- Roy, Cynthia B. (1993/2002). The Problem with definitions, descriptions, and the role metaphors of interpreters. Teoksessa: Pöchhacker, Franz & Miriam Shlesinger (toim.) *The Interpreting Studies Reader*. London/New York: Routledge, 344–353.

Sonja Virta

University of Turku, Finland

How Do Post-Publication Self-Revisions Differ From Other-Revised Ones? The Revised Finnish Translations of J. R. R. Tolkien's *The Lord of the Rings* and *The Silmarillion*

My aim in this section presentation is to examine, compare and contrast how post-publication revisions made by the original translator ("self-revision") differ from those by someone other than the original translator ("other-revision"). The post-publication revision of translations is a relatively unexplored topic (Koskinen 2018; Washbourne 2016), which in itself is more than sufficient a reason to study the matter. Therefore, my research reduces this gap in the field of Translation Studies. As information on the issue is so scarce and work comparing the corrections made by self-revisers to ones by other-revisers is especially needed (see Afrouz 2021), my case study is ground-breaking. Moreover, although self-revision is said to be less common than other-revision (Washbourne 2016), the self-revised material in my data is even more exceptional than one would expect. The presentation gives a first taste of my PhD research, which concentrates on several different perspectives on the revisions made to translations after their original publication.

The material in both this presentation and my PhD consists of the revised Finnish translations of two works by J. R. R. Tolkien: a self-revised translation, revised by translator Kersti Juva, of *The Lord of the Rings: The Return of the King* (*LotR: RotK*), which was published in Finnish as *Taru Sormusten herrasta: Kuninkaan paluu* (*TSH: KP*), and an other-revised translation of *The Silmarillion*, revised by editor and translator Alice Martin, which was published in Finnish as *Silmarillion*. Juva was the main original translator of both texts, which are set in the same fictional world.

Veteran translator Juva, one of the three original translators of *TSH*, revised the work with nearly 50 years more experience than what she had when she, then a novice translator, bore the main responsibility for the commission. Returning to revise one's own work after such a long time is very unusual (Laari 2023), making this material even more remarkable than most.

I will give examples of the various types of revisions by Juva as self-reviser and Martin as other-reviser and suggest explanations for the differences.

References

- Afrouz, M. (2021) Self-edition hypothesis. The case of multiple self-edited versions of modern literary texts. *FORUM. Revue internationale d'interprétation et de traduction / International Journal of Interpretation and Translation*, 19 (1), 1–23.
- Koskinen, K. (2018) Revising and retranslating. In: K. Washbourne & B. Van Wyke, eds. *The Routledge Handbook of Literary Translation*, pp. 315–324.
- Laari, S. (2023, 4 March) "Taru Sormusten herrasta saa parannellun käännöksen – 'Veteraani on käynyt käsiksi aloittelijan käännökseen', suomentaja sanoo". *Helsingin Sanomat*. Cited 23 October 2024: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009432953.html>.
- Washbourne, K. (2016) Revised Translations: Strategic Rationales and the Intricacies of Authorship. *Translation & Literature*, 25 (2), 151–170.
- Washbourne, K. & B. Van Wyke, eds. (2018) *The Routledge Handbook of Literary Translation*. London: Routledge.

Kieliasiantuntija osana tieteellistä tutkimusprosessia: nykyisiä suuntauksia ja tulevaisuuden pohdintoja

Kieliasiantuntijat, joilla tässä esitelmässä tarkoitamme kääntäjiä, tulkkeja ja kielentarkastajia, ovat usein suhteellisen näkymätön osa tieteellistä julkaisu- ja tutkimusprosessia. Tieteen kielenä on enenevässä määrin englanti, mutta englanninkielisten julkaisujen taustalla voi usein olla monikielisiä tutkimusaineistoja tai taustakirjallisuutta (Lång ym. tulossa). Lisäksi englanti on harvan tieteen tekijän äidinkieli etenkin Suomessa (Suokas ym. tulossa). Kääntäjiä ja tulkkeja voidaan siis tarvita esimerkiksi aineiston tuottamiseen, kun taas kielentarkastajien palveluita käytetään käsikirjoituksen viimeistelyvaiheessa. Kieliasiantuntijoiden rooli on kuitenkin jossain määrin muuttunut tieteellisessä kontekstissa. Muutoksen taustalla on muun muassa kansainvälisen julkaisemisen lisääntyminen sekä JuFo-julkaisemisen vaikutukset, mutta myös tekoälyn ja laajojen kielimallien yleistymisen.

Tässä esitelmässä tarkastelemme haastatteluaineiston pohjalta, millainen kieliasiantuntijan rooli on osana tieteellistä tutkimusprosessia ja miten tämä rooli on muuttunut. Tavoitteenamme on myös tarkastella, millaista vuorovaikutusta kieliasiantuntijoiden ja tutkijoiden välillä on. Koska teknologia on jo eittämättä muuttanut kieliasiantuntijoiden roolia, tarkoituksenamme on myös esittää tulevaisuuden pohdintoja alan muutoksista aineistomme pohjalta. Tutkimusaineisto koostuu vuonna 2025 tehdyistä kieliasiantuntijoiden (n=14) sekä tutkijoiden (n=60) haastatteluista, ja tutkimusmenetelmänä käytämme aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tämä tutkimus on osa laajempaa tutkimushanketta, jossa tarkastelemme kääntämisen ja monikielisuuden roolia tutkijan työssä. Hanke on Koneen Säätiön rahoittama.

Lähteet

Lång, Juha, Juho Suokas, Erja Vottonen & Esa Penttilä (tulossa). Translation Awareness in Research. Teoksessa: Tanya Escuerdo, Päivi Kuusi, Tuija Kinnunen (toim.) *Exploring Translation (Un)Awareness*.

Suokas, Juho, Juha Lång, Helka Riionheimo, Erja Vottonen & Esa Penttilä (tulossa). Englannin kieli ja kääntäminen tutkijan työssä.

Fredrik Westerlund, Niina Syrjänen, Elina Ikonen, Nina Havumetsä, Marja Sorvari & Erja Vottonen
Itä-Suomen yliopisto

Suomennoskirjallisuus mielikuvien rakentajana: lukijoiden käsityksiä venäjän-, ranskan- ja saksankielisistä maista ja kirjallisuudesta

Suomennettu kaunokirjallisuus tarjoaa lukijoilleen mahdollisuuden tutustua vieraisiin kulttuureihin ja yhteiskuntiin, mutta samalla se voi muokata tai vahvistaa käsityksiä ja stereotyyppioita näistä maista ja maiden kirjallisuudesta (Beller & Leerssen 2007; van Doorslaer 2019). Kirjallisuus toimii eräänlaisena ikkunana vieraaseen maahan ja kulttuuriin, ja yksi motiivi lukemiselle voi olla tiedonhalu ja pyrkimys oppia ymmärtämään vierasta kulttuuria (Ratilainen & Salminen 2025; Vottonen 2025). Tämä esitelmä perustuu kyselytutkimukseen, jolla tutkimme venäjältä, ranskasta ja saksasta suomennetun kaunokirjallisuuden vastaanottoa ja sen herättämiä mielikuvia Suomessa. Tavoitteenamme on tarkastella reseptiotutkimuksen näkökulmasta, miksi lukijat ylipäätään tarttuvat näistä kielistä suomennettuihin kaunokirjallisiin teoksiin sekä millainen kuva lukijoilla on muodostunut venäjän-, ranskan- ja saksankielisistä maista ja kulttuureista lukemansa kirjallisuuden perusteella. Venäjältä suomennetun kirjallisuuden osalta tarkastelemme myös Ukrainan sodan vaikutuksia vastaajien lukutottumuksiin.

Tutkimusaineistona toimivan lukijakyselyn kohderyhmään kuuluvat käytännössä kaikki, jotka lukevat tai ovat joskus lukeneet venäjältä, ranskasta tai saksasta suomennettua kaunokirjallisuutta. Kyselyä on levitetty laajasti Suomessa mm. kirjastojen ja sosiaalisen median kautta. Kysely on jaettu kielikohtaisiin osioihin, joiden kysymykset ovat keskenään vertailtavissa. Tässä esitelmässä tarkastelemme alustavia havaintoja kahteen keskeiseen teemaan liittyen: venäjältä, ranskasta ja saksasta suomennetun kaunokirjallisuuden herättämiin mielikuviin ja lukemisen motiiveihin.

Lähteet

- Beller, Manfred & Joep Leerssen 2007. *Imagology: The cultural construction and literary representation of national characters — A critical survey*. Rodopi.
- Ratilainen, Saara & Jenni Salminen 2025. Tapettitavallinen terveysandaali-androgyyni toiselta planeetalta. Venäläisten dekkarien ja naisetsivien vastaanotto suomalaisessa mediassa. Teoksessa: Viola Parente-Čapková. Arja Rosenholm & Kati Launis (toim.) *Liikkuvat tekstit, liikkuvat naiset. Suomen, Venäjän ja Neuvostoliiton kirjallisella kentällä*, 339–362.
- Van Doorslaer, Luc 2019. Embedding imagology in translation studies (among others). *Slovo.ru: Baltic accent*, 10(3), 56–68. <https://doi.org/10.5922/2225-5346-2019-3-4>.
- Vottonen, Erja 2025. Reception of Finnish translations of contemporary Russian fiction: unveiling cultural perceptions through book reviews. *Perspectives* 33(3), 432–449.